

GELECEĞE İLK ADIM

Geleceğe İlk Adım Projesi ve Etki Araştırması

Türkiye
Vodafone
Vakfı

AÇEV
ANNE ÇOCUK EĞİTİM VAKFI

Geleceğe İlk Adım Projesi ve Etki Araştırması

İçindekiler

05	Önsöz
07	Sunuş
08	Geleceğe İlk Adım Projesi'ne Giden Yol Güneydoğu Anadolu Bölgesi Yaz Anaokulları ve Aile Destek Projesi Bugün Çocuğunuzun Yarını Projesi
18	Geleceğe İlk Adım Projesi Projenin Amacı Sınıfların Fiziki Donanımı Öğretmen Eğitimleri (Çocuk Eğitim Programı ve Anne Destek Programları Seminerleri)
26	Geleceğe İlk Adım Projesi Etkinlikleri Geleceğe İlk Adım Şenlikleri Geleceğe İlk Adım Projesi Web Sitesi
29	Geleceğe İlk Adım Projesi Etki Araştırması Amacı Deseni Örnekleme Ölçekleri Analizi Verileri
54	Sonuç
56	Kaynakça

Önsöz

“Önceliğimiz; hayatın ilk altı yılı”

Bugün herkesçe kabul edilmektedir ki, çocuğun yüksek öğrenme potansiyeline sahip olduğu okul öncesi eğitim çağında, uygun fiziki şartlar ve sosyal çevrede yetişen çocuklar; ilerleyen yıllarda daha başarılı bir öğrenme seyri izlemekte ve daha sağlıklı bir gelişim göstermektedir.

Türkiye’de okul öncesi eğitimin önemine paralel politikaların oluşturulmasının tarihi çok gerilere gitmese de, yaklaşık son on yılda alınan mesafe azımsanmayacak boyuttadır. Okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma ve niteliğini artırma çalışmalarının ülkemizin öncelikli eğitim hedefleri arasında alınmasını takiben, bu alana yapılan yatırımlarla,

48-72 aylık dönemde 2002 yılında %11 olan okullaşma oranı, 2010-2011 eğitim ve öğretim yılında %43’e yükseltilmiştir. Bakanlık olarak öncelikli hedeflerimizden biri ise, okul öncesi çağ nüfusundaki tüm çocuklarımızın %100 okullaştırılmasıdır.

Bu hususta Bakanlığımızın en önemli paydaşlarından biri olan Anne Çocuk Eğitim Vakfı; okul öncesi eğitimin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarının yanında, toplumda bu konuda bir farkındalık oluşmasında da çok değerli katkılar sağlamıştır. Anne Çocuk Eğitim Vakfı’nın, bir diğer önemli paydaşımız olan Türkiye Vodafone Vakfı ile beraber yürüttüğü “Geleceğe İlk Adım Projesi”, öncelikli olarak ulaşılmaması gereken dezavantajlı koşullarda yaşayan çocuklarımızı kucaklaması ve kaliteli

bir okul öncesi eğitime yaptıkları katkı ile, işbirliği içinde çalışmaktan büyük mutluluk duyduğumuz projelerin başında gelmektedir.

2009 yılından bu yana başarıyla yürütülmekte olan Geleceğe İlk Adım Projesi’nin etki analizinin yapılarak rapor haline getirilmesi ise; okul öncesi eğitimin çocuklarımız, ebeveynler ve toplum üzerindeki etkileri konusunda hepimize yol gösterecek sonuçlar içermektedir.

Bu düşüncelerle, alanında önemli bir ihtiyaca karşılık gelen Geleceğe İlk Adım Projesi ve Etki Araştırması’nda emeği geçenleri kutlar, başarılar dilerim.

Ömer DİNÇER
Milli Eğitim Bakanı

Sunuş

Vodafone Türkiye olarak ülkemizin geleceğine inanıyor, ticari ve sosyal yatırımlarımızı "çifte sorumluluğumuz" olarak değerlendiriyoruz. Türk toplumunun gelişmesine ve yaşam kalitesinin artmasına katkıda bulunmak amacıyla yatırımlarımızı uzun vadeli bir yaklaşımla ve kararlılıkla sürdürüyoruz.

Türkiye Vodafone Vakfı aracılığıyla yürüttüğümüz sosyal sorumluluk projeleri ile ülkemiz gençlerinin daha eğitilmiş, donanımlı ve üretken olması için önde gelen kamu kuruluşları ile güvenilir sivil toplum örgütleriyle beraber çalışıyoruz.

2009 yılında Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV) ve Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü Genel Müdürlüğü ile hayata geçirdiğimiz " Geleceğe İlk Adım" projesi ile de Türkiye'deki okul öncesi ve aile eğitimi alanına önemli bir yatırım yaptık ve katkı sağladık.

Ülkemizin yarınları olan çocuklarımızın hayata eşit şartlarla başlamasının, potansiyellerine ulaşmalarının ilk adımı olduğuna inanıyoruz. Türkiye'nin öncelikli eğitim hedefleri arasında olan okul öncesi eğitimi yaygınlaştırma ve niteliğini artırma çalışmalarına destek vermekten mutluluk duyuyoruz.

Hayatın temelini oluşturan okul öncesi eğitimin, toplumumuzun gelişmesi ve geleceği açısından büyük önem taşıdığı bilinciyle, eğitime erişimi yükseltmek amacıyla çocuklarımızın kaliteli okul öncesi eğitim ile güçlendirilmesini hedefliyoruz. Bu hedefimiz doğrultusunda Türkiye Vodafone Vakfı olarak değerli proje ortaklarımızla bugüne kadar 53 ilde 545 anasınıfının donanımlı hale getirerek 75 bin anne, çocuk ve öğretmenin hayatına dokunduk.

Projemizin kalıcı olması ve sürdürülebilirliği için en önemli şartlarından biri de yaptıklarımızın yarattığı etkinin ölçülebilir ve gözlemlenebilir olmasıdır. Bu nedenle, AÇEV ve değerli danışmanları liderliğinde Geleceğe İlk Adım projemizin tüm bileşenlerini içeren Etki Araştırması'nı başarıyla tamamladık.

Projelerimizin uzun vadeli etkilerini ölçümlemekte kritik bir rolü olan izleme ve değerlendirme çalışmalarının sonuçlarını bu raporda somut bir şekilde ortaya koyduk.

Geleceğe İlk Adım projesi çerçevesinde yapılan faaliyetlerin kapsamlı araştırma sonuçlarını içeren bu rapor, projemizin yarattığı etkinin ve değişimin bir belgesi niteliğindedir. Ülkemizde yürütülen diğer sosyal sorumluluk projeleri için bir model olan Geleceğe İlk Adım projesinin detaylarını içeren bu araştırmanın ülkemizdeki diğer çalışmalara da ışık tutacağını umuyorum.

Projemizin bugünlere gelmesinde çok büyük emeği olan proje iş ortaklarımıza, ve projemizi himaye ederek ilk günden beri desteğini esirgemeyen Milli Eğitim Bakanlığı'na teşekkür ediyoruz. Ülkemizin geleceğinin inşası için Türkiye Vodafone Vakfı aracılığıyla sosyal yatırımlarımızı sürdürüyor olacağız.

Saygılarımla,

Hasan SÜEL
Yönetim Kurulu Başkanı
Türkiye Vodafone Vakfı

“Geleceğe İlk Adım” Projesi’ne Giden Yol

AÇEV’den

Türkiye Vodafone Vakfı (TVV) ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV), beyin gelişiminin en hızlı olduğu ve eğitim desteğine en çok ihtiyacın bulunduğu **erken çocukluk** döneminde bireyleri eğitimle güçlendirmek amacıyla işbirliği yapmışlardır. Milli Eğitim Bakanlığı’nın da destek verdiği farklı projelerle Türkiye’de kaliteli okul öncesi eğitimin, özellikle okullaşmanın düşük olduğu bölgelerde yaygınlaşması için 2007 yılı itibarıyla birlikte çalışmaya başlamışlardır. Okul öncesi eğitim alamamış çocuklar için geliştirilmiş olan **Güneydoğu Anadolu Yaz Anaokulları** ve **Aile Destek Projesi** ile başlayan bu işbirliği anne eğitimleriyle **Bugün Çocuğunuzun Yarını Projesi** kapsamında devam etmiştir. 2009-2010 eğitim yılında ise bu iki projeyi de birleştirecek şekilde ve okul öncesi eğitimde kalitenin temel bileşenleri olan fiziki ortam, öğretmen eğitimi, destekleyici eğitim programı ve aile katılımı konularını da içinde bulunduran **“Geleceğe İlk Adım” Projesi**’ni geliştirmiş ve uygulamaya koymuşlardır.

Burada AÇEV uzun yıllardır erken çocukluk ve yetişkin eğitimi alanındaki uzmanlığını ortaya koymakta, eğitim uygulamalarını yürütmekte ve proje kapsamında tüm koordinasyonu üstlenmektedir. Toplumun gelişmesi ve yaşam kalitesinin artması amacıyla çalışmalar yürüten Türkiye Vodafone Vakfı Geleceğe İlk Adım Projesi’nde ihtiyaç duyulan fon desteğini sağlamak, çalışanları ile birlikte gönüllü desteği vererek projenin yürütülmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Milli Eğitim Bakanlığı ise okulların belirlenmesi, öğretmenlerin görevlendirilmesi, projenin duyurulması gibi pek çok konuda uygulamalara destek vermektedir.

Bu kitapçık **“Geleceğe İlk Adım”** Projesi’ne giden yolda, sivil toplum, özel sektör ve kamu işbirliği ile oluşturulan başarılı projelerin kısa birer hikayelerini anlatmakta ve “Geleceğe İlk Adım” Projesi’ni detaylarıyla ele almaktadır. Ülkemizdeki sosyal sorumluluk çalışmalarına iyi bir model olan **“Geleceğe İlk Adım”** çerçevesinde yapılan uygulamaların kapsamlı araştırma sonuçlarının da yer aldığı bu kitapçığın projeyi destekleyen önemli bir belge olacağına ve bu kapsamda çalışmalar yapmak isteyen kurumlara iyi bir örnek teşkil edeceğine inanıyoruz.

Türkiye Vodafone Vakfı ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı İşbirliğinde İlk Proje: “Güneydoğu Anadolu Bölgesi Yaz Anaokulları ve Aile Destek” Projesi

Projenin Amacı

Elverişsiz koşullarda yaşayan çocukların çoğunluğunun bilişsel (sayısal, sözel, dil), sosyo-duygusal ve fiziksel gelişmelerinin erken yaşlarda yeterince desteklenememesi, okula hazır başlayamamaları ve bazen ilköğretime gereken yaşta kaydedilmemeleri (özellikle kız çocuklarının okula çok daha geç kaydedilmeleri veya hiç gönderilmemeleri) bu çocukların geleceğini olumsuz etkilemektedir. Erken yaşlarda başlayan bir eğitim desteği almaları çok önemlidir ve çocuklara hayata başlarken eşit bir fırsat yaratmaktadır. Bu nedenle, bölgesel eşitsizlikleri gidermeye yönelik eğitime dayalı projeler bireysel ve toplumsal gelişimimiz açısından kritik önem taşımaktadır.

Projenin hedefi elverişsiz koşullarda yaşayan çocuklara eşit eğitim fırsatı sunmaktır.

Proje Uygulamaları

Dünya genelindeki 27 Vodafone Vakfı'ndan biri olarak 2007 itibarıyla çalışmalarına başlayan **Türkiye Vodafone Vakfı (TVV)** ülkemizde kurulduğu ilk dönemlerde çalışma alanları içine okul öncesi eğitimi de almıştır. Ve buradan yola çıkarak bu konuda bölgesel eşitsizlikleri ortadan kaldırmak ve çocuklara eşit bir eğitim fırsatı sunmak amacıyla **Anne Çocuk Eğitim Vakfı (AÇEV)** ile işbirliğinde “**Güneydoğu Anadolu Bölgesi Yaz Anaokulları ve Aile Destek**” Projesi'ni hayata geçirmiştir. Milli Eğitim Bakanlığı'nın da destek verdiği bu proje;

2008 yılında **Diyarbakır, Mardin** ve **Batman** illerinde uygulanmıştır. Yaz aylarında bu üç ilde **62** ana sınıfı kurularak 9 hafta boyunca yeni eğitim döneminde okula başlayacak toplam **868** 5-6 yaş grubu çocuğa hızlandırılmış, kapsamlı bir okul öncesi eğitim programı uygulanmıştır. Ayrıca, bu çocukların annelerine aynı dönemde haftada bir gün grup çalışmaları şeklinde Anne Destek Programı eğitimleri verilmiş ve toplamda **657** anne eğitim almıştır.

2009 yılında ise proje yine **Diyarbakır, Mardin** ve **Batman** illerinde tekrarlanmıştır. **60** ana sınıfı kurulmuş ve **900** çocuk yine yaz döneminde okul öncesi eğitim almıştır. Ayrıca, toplam **780** anne Anne Destek Programı uygulamalarına katılmıştır. Proje kapsamında ayrıca AÇEV tarafından çocukların babaları ile paylaşım ve destek toplantıları yapılmıştır.

Yaz Anaokulları ve Aile Destek Projesi, Güneydoğu Anadolu Bölgesindeki illerde, ihtiyacın en yüksek olduğu yörelerdeki okullarda eğitim öğretim yılı sonundaki tatil döneminde başlamakta ve 9 hafta boyunca devam etmektedir. Uygulama yerleri Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı ilköğretim okullarıdır. Bu okullarda yaz döneminde bu uygulamaya tahsis edilen sınıf ya da sınıflar, okul öncesi eğitime uygun şekilde donatılmakta ve gerekli eğitim malzemeleri hazırlanmaktadır. Projede uygulanan programlar;

Okul Öncesi Eğitim Programı

Herhangi bir okul öncesi kurumuna gitmeyen ve elverişsiz şartlarda yetişen çocukların tüm gelişimini (bilişsel, sosyal, duygusal ve fiziksel) ve dil kullanım becerilerini okula başlamadan önce desteklemeyi amaçlamaktadır. Bu kapsamda çeşitli alanlarda gelişmelerini destekleyecek eğitimler verilmektedir. Örneğin beslenme, temizlik gibi özbakım becerileri, sınıf ortamına uyum, yaşlılarıyla işbirliği yapabilme, kalem-makas tutma, çizgi çizme, boyama şeklindeki el becerileri, sayılar, geometrik şekiller, renkler, sınıflandırma, sıralama becerileri, sözcük dağarcığı, dilbilgisi yapılarına hakimiyet, öykü anlatımı vb. dil becerileri eğitimi gibi. Program bölgeden seçilerek işe alınan ve AÇEV tarafından eğitim verilen okul öncesi eğitim uzmanları tarafından 9 hafta boyunca, hafta içi hergün saat 9:00-13:30 arasında uygulanmaktadır. Her sınıfta 15 çocuk ve bir öğretmen bulunmaktadır.

Anne Destek Programı (ADP) çocuğun hayatında çok önemli ve etkili bir rolü olan annesiyle arasındaki ilişkinin güçlendirilmesini ve annenin bilgilendirilerek desteklenmesini hedeflemektedir.

Anne Destek Programı

Çocukları GDA Yaz Okulları'na devam eden anneleri, çocuk gelişimi ve eğitimi konularında desteklemeyi hedeflemekte ve özellikle aile çocuk ilişkisi, beslenme, okula hazırlık ve önleyici sağlık konularını ele almaktadır. 9 hafta süren bu program her hafta iki buçuk saatlik grup toplantıları ile uygulanmaktadır. Grup toplantılarına gelen anneler o günün konusunu grup lideri ile birlikte tartışmaktadırlar. Ayrıca programda annelerin çocukları ile evlerinde yapmaları için faaliyetler de yer almaktadır.

GDA Yaz Anaokulları ve Aile Destek Projesi'nin etkileri aşağıda sonuçları özetlenen bir araştırma ile belirlenmiştir.

Araştırmanın Bulguları

- ▶ Proje ile erişilen çocukların (projede erişilmeyen kontrol grubuna kıyasla) sözel ve sayısal becerilerinde istatistiksel olarak anlamlı düzeyde bir artış olduğu saptanmıştır. Böylece bu müdahale yöntemi ile çocukların bu iki kritik alanda desteklenebildikleri ve dolayısıyla okula hazır başlayabildikleri bilimsel olarak ortaya konmuştur.
- ▶ Projede erişilen çocuklarda sosyo-duygusal, fiziksel ve dil gelişimi açısından da önemli gelişmeler olduğu görülmüştür.
- ▶ Eğitimlere katılan annelerin kadın sağlığı bilgisi ve olumlu disiplin uygulamalarında kritik değişimler gözlemlenmiştir.
- ▶ Yaz Anaokulları'na katılmış çocukların ilköğretime kayıt oranları %99,5 olarak gerçekleşmiştir.
- ▶ Öğretmenlerin okul öncesi eğitimi konusundaki yaklaşımları ve becerilerinde de çarpıcı farklar ortaya çıkmıştır.

Programa katılan çocukların annelerinden görüşler

"Yatakları serdiğim zaman anne sana yardım edeyim diyor."

"Her zaman anne iyi geceler diyor."

"Ellerini o kadar yıkıyor ki elleri çatladı."

"Oturup konuşuyoruz göz göze bakıyoruz daha yakın olduk."

"Çok içine kapanıktı konuşmazdı, şimdi konuşuyor hal hatır soruyor"

"Çocuğum nazik/kibar bir şekilde konuşmaya başladı."

"Dişlerini fırçalayamıyordu, sabah kalkınca elini, yüzünü yıkamıyordu. Şimdi fırçayı tutuş şeklini bile anlatıyor. Diş macunu yetiştiremiyoruz"

"Çocuğumun dili çözüldü."

"Önceden, insanlardan çekiniyordu, şu an serbest konuşuyor."

Programa katılan çocukların babalarından görüşler

"Çocuğumuz kalem tutmasını öğrendi. Buna devam etmemiz lazım."

"Bayağı ilerleme var, hal hareketleri olsun, konuşma tarzları olsun."

"Benim çocuğum çok yaramazdı, şimdi düzelme oldu."

"Çocuğun okulu sevmesi çok önemli, eskiden okula gitmeyi hiç istemezdi. Şimdi severek gidiyor."

Türkiye Vodafone Vakfı ve Anne Çocuk Eğitim Vakfı İşbirliğinde İkinci Proje: “Bugün Çocuğunuzun Yarını” Projesi Anne Eğitimiyle Çocuk Gelişimine Destek

Projenin Gerekçesi

Çocuğın kişiliğinin ne şekilde gelişeceği, fiziksel ve zihinsel gelişimi, nasıl bir birey olacağı ve başkalarının haklarına göstereceği saygı bu yaşlarda ailenin tutumuna ve ebeveynin çocuğa yönelik davranışlarına bağlıdır. Özellikle okula başlamadan hemen önce ve sonraki geçiş yıllarında çocuğın ebeveynlerinin güçlü desteğine sahip olması okul yaşamı boyunca başarısı için belirleyici olmaktadır. Bu nedenle, çocukların anneleri aracılığıyla desteklenmesi eğitimlerinin devamlılığı ve başarıları için büyük önem taşımaktadır. Çocukların kendilerindeki potansiyeli keşfetmeleri, çevreleriyle doğru iletişim kurabilmeleri, küresel yaşamın bir parçası olabilecek becerilere sahip olabilmeleri aile içindeki yapıya ve doğru yönlendirilmelerine bağlıdır. Öte yandan, çocukların aile içindeki durumları ve karşı karşıya kaldıkları davranış biçimi bireylerin, dolayısıyla da toplumsal yapının şekillenmesinde temel oluşturmaktadır. Bu nedenle, Türkiye’de annelere yönelik eğitimler hem çocukların gelişimlerinin desteklenmesi hem de aile içinde iletişimin güçlenmesini sağlamaktadır. Ayrıca, çocuklara yönelik şiddetin azaltılması ve gelecek nesillerin sağlıklı bireyler olarak yetişmesi için atılabilecek çok önemli adımlardan biridir.

Proje Uygulamaları

TVW ve AÇEV işbirliğinde gerçekleştirilen ve Milli Eğitim Bakanlığı tarafından da desteklenen “Bugün Çocuğunuzun Yarını” Projesi;

2008-2009 eğitim yılı boyunca yoğun göç alan 7 büyük ilimizde (İstanbul, Ankara, İzmir, Adana, Bursa, Kocaeli ve Samsun) uygulanmış ve 3-11 yaş aralığında çocukları olan annelere yönelik olarak AÇEV tarafından tasarlanmış bir eğitim programı olan Anne Destek Programı eğitimleri verilmiştir. Ayrıca, proje illerinde çocuğa verilecek aile desteğine dikkat çekmeyi amaçlayan Anne Baba Olmak Seminerleri düzenlenmiştir.

Anne Destek Programı'na katılan annelerin çocuklarının eğitim yaşantılarına katıldıkları, çocukları ile daha çok birlikte ders çalıştıkları, onlarla daha fazla zaman harcadıkları belirlenmiştir.

Anne Destek Programı (ADP); çocuk gelişimi ve eğitimi konularında annelere bilgi ve destek vermeyi, çocuk ve annesi arasındaki ilişkiyi güçlendirmeyi hedefleyen bir aile eğitimi programıdır. Çocuğun tüm gelişimini destekleyebilmek için onun hayatında ve geleceğinde çok önemli ve etkili olan anneyi hedeflemektedir. Eğitimlerde çocuğun gelişiminde ailenin rolü, bedensel, zihinsel, sosyal ve duygusal gelişimi, annenin çocuğunu dinlemesi ve kendini ifade etmesi, çocukta olumlu davranışların geliştirilmesi ve olumsuz davranışların azaltılması gibi konular ele alınmaktadır. Annelerin uygulamakta oldukları olumsuz yetiştirme ve disiplin yöntemlerini gözden geçirmeleri ve olumsuz yöntemlerin çocuk üzerindeki olumsuz etkilerini anlamalarını sağlamak amaçlanmaktadır.

"Bugün Çocuğunuzun Yarını" Projesi ile bu hedefler doğrultusunda proje kapsamında 7 ilde toplam 405 Anne Destek Programı kursu ile **20.382** anne-çocuk ikilisine ve farkındalık yaratmaya yönelik Anne Baba Olmak Seminerleri ile **1070** anne-babaya ulaşılmıştır.

Proje süresince uygulanan Anne Destek Programı'nın etkilerine ilişkin bir değerlendirme araştırması yapılmıştır. Araştırma bulguları annelerde oluşan bir takım tutum ve davranış değişikliklerini ortaya koymuştur. Bunlardan en belirgin olanları aşağıdaki şekilde sayılabilir;

- ▶ Annelerin olumsuz çocuk yetiştirme davranışlarında azalma olduğu görülmüştür. ADP eğitimlerinin sonrasında annelerin daha az otoriter, daha az katı, daha az baskıcı olma yönünde bir eğilim gösterdikleri belirlenmiştir.
- ▶ Anneler çocuklarına bağırmadıklarını, daha sabırlı olduklarını ve çocuklarını dinlemeyi öğrendiklerini söylemişlerdir.
- ▶ Benzeri bir şekilde annelerin olumlu davranışlarında da bir artma gözlenmiş, annelerin kızmak yerine daha çok açıklamaları tercih ettikleri, çocuklarına karşı daha demokrat oldukları görülmüştür.
- ▶ Annelerin çocuklarının eğitim yaşantılarına katıldıkları, çocukları ile daha çok birlikte ders çalıştıkları, onlarla daha fazla zaman harcadıkları belirlenmiştir.
- ▶ ADP eğitimlerine katılan anneler katıldıkları kurslardan oldukça hoşnut kalmışlar ve öğrendikleri bilgilerden, canlandırmalardan oldukça keyif almışlardır.
- ▶ Annelerin ADP eğitimlerine katılmaları sadece çocukları ile ilgili yeni bilgiler öğrenmelerini değil, aynı zamanda kendileri gibi diğer anneleri görerek onlarla deneyimlerini paylaşmalarını ve sosyalleşmelerini de sağlamıştır.

Annelerden eğitime dair görüşler

"Ben her şeyi kaba kuvvetle yaptırıyordum. Şimdi alıyorum karşıma gözlerine bakarak onlara neden kızdığımı açıkça anlatıyorum. Onlar da aynı şekilde neye kızdıklarını daha rahat söylüyorlar şimdi."

"Aile içinde alınacak kararlarda çocuklara da sormaya başladım."

"Artık onun seviyesine inerek dinliyorum ve sorularına cevap veriyorum."

"Önceden çok hırçın, sinirliydim, şimdi çok farklı, sakin bir anne oldum yani. Çok değiştim. Kızım anne hep böyle kal diyor."

“GELEGE İLK ADIM” Projesi

Geleğe İlk Adım Projesi Nasıl Başladı?

Geleğe İlk Adım Projesi 2007 yılından beri AÇEV ve TVV'nin işbirliğinde devam eden projelerini genişletmek Türkiye'de kaliteli bir okul öncesi eğitimin yaygınlaşmasına katkıda bulunmak amacıyla 2009 yılında Milli Eğitim Eğitim Bakanlığı'nın da desteğiyle oluşturulmuştur.

Proje Milli Eğitim Bakanlığı'nın 5-6 yaş grubunda okul öncesi eğitimde tüm iller için yüzde yüz okullaşma hedefine de destek sağlamaktadır.

Geleğe İlk Adım Projesi'nin amacı nedir?

Proje oluşturulurken bir yandan okul öncesi eğitimde okullaşmaya katkıda bulunulması bir yandan da kalite unsurlarını içinde bulunduran bir model geliştirilmesine özen gösterilmiştir. “Geleğe İlk Adım” Projesi ile; okul öncesi eğitime erişimin düşük olduğu bölgelerde çocuklarımıza hayata eşit fırsatlarla başlayabilmeleri için kaliteli bir eğitim olanağı sağlanması amaçlanmaktadır. Proje aynı zamanda Milli Eğitim Bakanlığı'nın 5-6 yaş grubunda okul öncesi eğitimde tüm iller için yüzde yüz okullaşma hedefine de destek sağlamaktadır.

Kaliteli Okul Öncesi Eğitim Neden Önemlidir?

Araştırmalar kaliteli okul öncesi eğitimin; çocuklara temel alışkanlıklar kazandırmada, bilişsel, fiziksel, sosyal ve duygusal gelişimlerini desteklemede etkili olduğunu göstermektedir. İyi bir okul öncesi eğitimin etkileri uzun vadeli ve bireylerin tüm yaşamı boyunca devam etmektedir. Bu nedenle, “Geleğe İlk Adım” Projesi ile okul öncesi eğitimden yararlanamayan çocuklara ulaşılmasının yanı sıra kaliteli bir okul öncesi eğitim koşullarının sağlanması da hedeflenmektedir. Özellikle çeşitli nedenlerle çevresi tarafından yeterince desteklenememiş ve gelişimleri risk altında bulunan çocuklara “Geleğe İlk Adım” Projesi ile ulaşılarak yaşamlarında uzun süreli olumlu değişiklikler sağlanması amaçlanmaktadır.

Geleğe İlk Adım Projesi Bileşenleri Nelerdir?

Okul öncesi eğitimde kaliteyi etkileyen unsurlar, Geleğe İlk Adım Projesi'nin bileşenlerini oluşturmaktadır. Proje kapsamında; sınıflarda ideal fiziki donanım, eğitimle desteklenen öğretmenler, zenginleştirici eğitim materyalleri, aile katılımı, yaşa ve gelişime uygun eğitim programı gibi okul öncesi eğitimde kaliteyi belirleyen unsurlar gözetilmektedir. Yürütülen bu faaliyetler, eğitimde kalitenin sürekliliğini sağlması için izleme ve değerlendirme çalışmaları ile takip edilir.

Tüm Eğitim Yılı Boyunca Anasınıflarında Okul Öncesi Veli Çocuk Eğitim Programının Uygulanması

Anasınıfının Sıfırdan Donatılarak İdeal Fiziki Donanımın Sağlanması

Hayata Eşit Fırsatla Başlayamayan Çocuklara Kaliteli Okul Öncesi Eğitim

Programa Katılan Çocukların Anneleri için Eğitimler

Okul Öncesi Öğretmenleri için Öğretmen Eğitimi

Sınıfların Fiziki Donanımı

➤ Sınıflar nasıl belirlenmektedir?

“Geleceğe İlk Adım” Projesi kapsamına alınan anasınıfları, okullaşma oranlarına ve çocuk sayısına bakılarak belirlenen illerde, desteğe ihtiyacı olan okullardaki anasınıfları arasından seçilmektedir. Başvurular www.il-kadimprojesi.org web sitesi üzerinden kabul edilir. Belirlenen illerde MEB’e bağlı okullarda görevli olan her okul yöneticisi ve anasınıfı öğretmeni projeye başvurabilmektedir. Başvuran okullarla ilgili değerlendirme, MEB yönetiminde, proje kapsamındaki illerin Milli Eğitim Şube Müdürleri, TVV ve AÇEV yetkililerinin katıldığı toplantıda yapılmakta ve uygun görülenler projeye dahil edilmektedir.

➤ Donanım nasıl yapılmaktadır?

Geleceğe İlk Adım anasınıfları, çocukların deneyerek öğrenmelerine fırsat verecek şekilde tam donanımlı ve çocuk merkezli bir yaklaşıma sahiptir. Proje kapsamındaki 53 ilde bulunan 545 anasınıfı bu anlayışla materyallerinin tümü yenilenerek sıfırdan donatılmıştır. Donatılan sınıflarda, çocukların farklı deneyimleri etkin bir şekilde yaşamalarına ve problem çözme becerilerini geliştirmelerine olanak verecek nitelikli malzemeler ve ilgi köşeleri yer almaktadır. Her sınıfta eğitsel öneme sahip olan blok köşesi, evcilik köşesi, sanat köşesi, masa oyuncakları köşesi, müzik köşesi, kukla köşesi ve kitap köşesi gibi köşeler bulunur. Bu köşelerin yerleşimi ve düzenlenmesi ile sınıfın etkin kullanımını sağlamak için öğretmenlere eğitimler verilir. Ayrıca AÇEV saha sorumluları ve gözlemcileri yaptıkları sınıf ziyaretlerinde proje kapsamında görev alan öğretmenlere bu konuda destek vermektedirler

ÖNCE

SONRA

Sanat Köşesi

Evcilik Köşesi

Kitap Köşesi

Sessiz Köşe

Blok Köşesi

“Geleceğe İlk Adım” Anasınıflarındaki İlgi Köşeleri

➤ Evcilik Köşesi

Bu köşede çocuklar birbirleriyle etkileşime geçerek birçok role bürünebilmektedir. Kimi zaman anne-baba ya da öğretmen kimi zaman da doktor, polis, asker olarak eğlenirken yaratıcılıklarını geliştirmeye fırsat bulmaktadırlar. Büründükleri bu roller sayesinde sebep-sonuç ilişkisi kurabilmeyi, sosyalleşmeyi ve problem çözmeyi deneyimlemektedirler. Oyunlar ile yaratıcılıkları ve dil gelişimleri desteklenmektedir.

➤ Sanat Köşesi

Sanat köşesi çocukların çevreleri ve kendileriyle ilgili algılarını, duygularını ve düşüncelerini yansıtacakları ürünler oluşturmalarına imkan tanımaktadır. Bu köşede yaptıkları etkinlikler sayesinde küçük kas gelişimleri, bilişsel gelişimleri ve sosyal gelişimleri desteklenmektedir.

➤ Kitap ve Kukla Köşesi

Kitap ve kukla köşesindeki etkinliklerle çocukların dil gelişimleri, hayal güçleri, anlatım ve dinleme becerileri desteklenir ve kelime hazineleri gelişir. Bu köşelerdeki etkinliklerle, çocuklara okuma alışkanlığının kazandırılması hedeflenmektedir.

➤ Masa Oyuncakları Köşesi (Sessiz Köşe)

Bu köşede çocuklar kimi zaman arkadaşlarıyla, kimi zaman bağımsız olarak yer alan malzemeler aracılığıyla algı, matematiksel düşünme ve problem çözme becerilerini geliştirmektedirler.

➤ Blok Köşesi

Bu köşedeki etkinlikler çeşitli hareketler içerdiğinden çocukların küçük-büyük kas gelişimi, el-göz koordinasyonunun gelişimi açısından faydalıdır. Problem çözme becerileri, kavram gelişimi ve birçok bilişsel ve sosyal beceriler de yine bu köşedeki etkinliklerle desteklenmektedir.

Öğretmen ve Okul Yöneticilerine Yönelik Eğitimler

Okul öncesi eğitimde öğretmenin yetkinliği, bilgisi ve becerisi eğitimde kaliteyi belirleyen en önemli göstergelerden biri olarak kabul edilmiştir. Öğretmenlerin alanlarında daha donanımlı hale gelmeleri, sınıflarında gerçekleştirecekleri eğitim uygulamalarını bire bir etkileyecek bilgi ve beceriler kazanmaları için "Geleceğe İlk Adım" Projesi kapsamında yılda iki kez eğitim seminerleri düzenlenir. Bu eğitim seminerlerine katılan öğretmenler çocukların ilköğretime hazır başlamasını sağlayacak uygulamaları içeren Çocuk Eğitim Programı (ÇEP) eğitimleri, okul öncesi eğitimde aile katılımını hedefleyen Anne Destek Programı (ADP) eğitimleri ve sınıfı etkin şekilde kullanmalarını sağlayacak eğitimler alırlar. Projede ayrıca okul yöneticilerini projeye ilgili bilgilendirmek, mesleki gelişimlerini desteklemek ve okul öncesi öğretmenleri ile işbirliklerini olumlu etkilemek amacıyla paylaşım toplantıları yapılmaktadır.

Çocuk Eğitim Programı Nedir?

"Geleceğe İlk Adım" Projesi kapsamındaki anasınıflarında, çocukların potansiyelleri oranında ulaşabilecekleri en iyi gelişimi sağlamaları ve ilköğretime hazır olmaları amacıyla Çocuk Eğitim Programı (ÇEP) uygulanır. ÇEP, Prof. Dr. Sevda Bekman ve AÇEV uzmanları tarafından okul öncesi eğitim kapsamında geliştirilmiş, 60-72 ay çocuğunun gelişim özellikleri dikkate alınarak oluşturulmuş bir eğitim programıdır. Yıl boyunca okuma-yazmaya hazırlık çalışmalarına destek olmak amacıyla, sınıftaki her çocuk için 24 haftalık formlar ve 4 adet hikaye kitabından oluşur. Çocuk Eğitim Programı, okul öncesi eğitim alan çocukların dil becerilerini geliştirmelerine destek olur. Faaliyetler, çocukların tekrar ederek öğrenme ve dikkat süresinin kısıtlı olması gibi özellikleri dikkate alınarak hazırlanmıştır ve formlarda bir gün uygulanan faaliyet bir kaç gün sonra tekrarlanarak bu bilgilerin pekişmesi sağlanır. Her bir çocuğun kendi potansiyeli oranında en iyi şekilde gelişmesi hedeflenir ve programda çocukların kendilerine olan güvenlerinin artması için çalışılır.

Aile katılımının sağlanması okul öncesi eğitimin daha etkili ve kalıcı olmasını sağlamaktadır.

Projeye Aile Katılımı Nasıl Sağlanıyor?

AÇEV'in Anne Destek Programı'nın (ADP) uygulanmasına yönelik eğitim alan "Geleceğe İlk Adım" Projesi öğretmenleri, proje kapsamındaki sınıflarda eğitim gören çocukların anneleri ile bu programı uygulayarak aile katılımını güçlendirmektedirler. Bu programa katılan annelere çocuk yetiştirme yöntemleri, sağlık, beslenme, hijyen ve çocuklarıyla nasıl iletişim kuracakları konularında eğitim verilmektedir. Haftalık sohbet toplantıları şeklinde gerçekleşen eğitimlerde canlandırma, örnek olay ve soru-cevap gibi yetişkinlere yönelik eğitim yöntemleri kullanılmaktadır. ADP ile aile katılımının sağlanması sayesinde çocuğun içinde yaşadığı iki ana ortam olan okul ve aile sürekli bir etkileşim ve işbirliği içinde olabilmektedir.

İzleme ve Değerlendirme Çalışmaları

"Geleceğe İlk Adım" Projesi'nde yürütülen çalışmaların ve projedeki uygulamaların takibi ile iyileştirmeler sağlanmakta, okul öncesi eğitimin etkisi araştırmalarla ölçülebilmektedir. İzleme ve değerlendirme çalışmaları AÇEV uzmanları tarafından gerçekleştirilmektedir. Bu kapsamda yılda iki kez okullara ziyaretler yapılır. Ziyaretler ile sınıfların fiziksel ortamı, Çocuk Eğitim Programı (ÇEP) ve Anne Destek Programı (ADP) uygulamaları konularında geribildirimler alınır ve değerlendirmeler yapılır. Vodafone Gönüllü Ekibi bölgelerde bu çalışmalara destek vermekte ve sınıfların donanımı ile ilgili olarak okulları ziyaret etmektedir.

Saha Ekibi ve Gözlem Çalışmaları

Geleceğe İlk Adım Projesi'ne güç katan en önemli çalışmalardan biri de, saha ekibinin gözlemleriyle projeye ilişkin bilgilerin sürekli olarak güncel tutulmasıdır. Saha ekibi, proje kapsamındaki anasınıflarına gözlem ziyaretleri gerçekleştirir. Her saha sorumlusunun bir görev bölgesi bulunur ve kendi bölgesindeki Geleceğe İlk Adım sınıfları ile ilgili raporlar vererek projenin yürütücülerini yıl boyunca bilgilendirir. Yaptığı izleme ve değerlendirme çalışmaları ile hem öğretmenlerle hem de okul yöneticileriyle iletişimin güçlü ve sürekli kılınmasını sağlar.

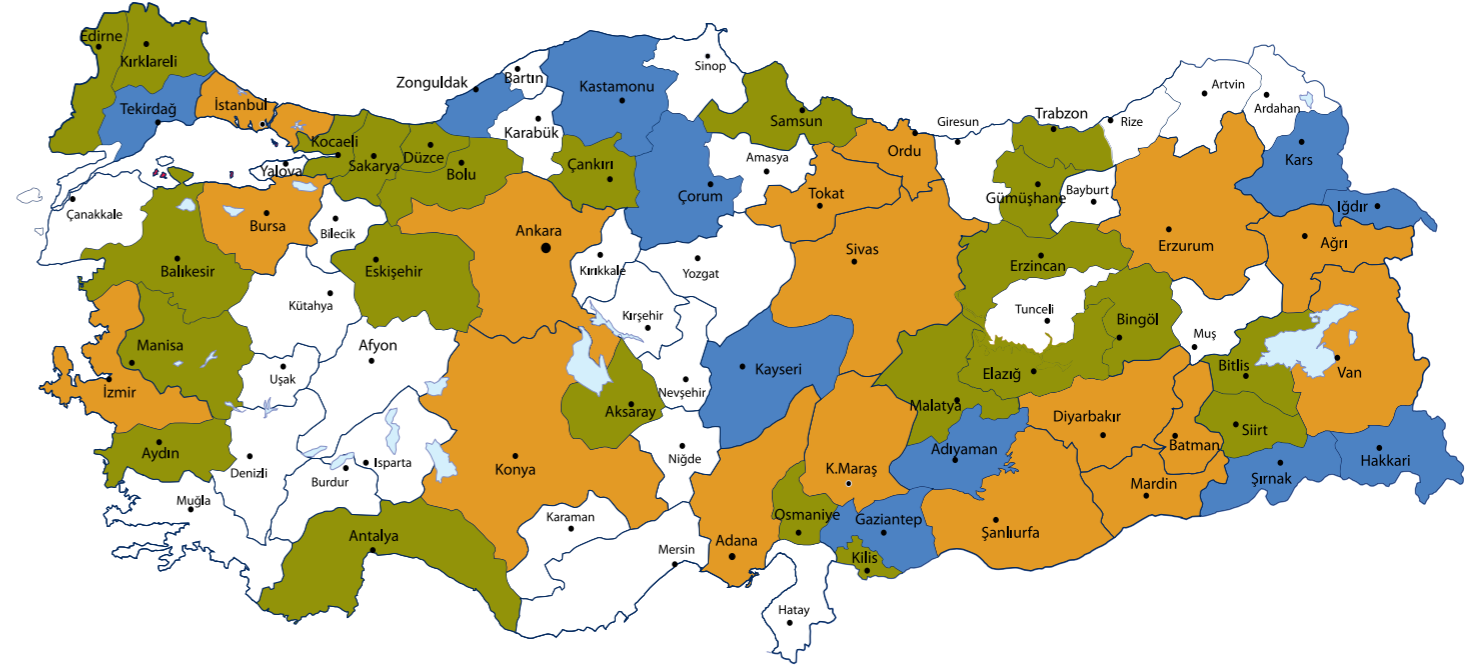
Vodafone Gönüllüleri'nin Proje Destek Çalışmaları

Türkiye'nin hemen her bölgesindeki Vodafone çalışanları ve bayilerinden oluşan Vodafone Gönüllü Ekibi projenin başladığı ilk yıl itibarıyla çalışmalara destek vermiş ve seçilen Geleceğe İlk Adım sınıflarını ziyaret ederek resimler çekmiş ve ön bilgileri oluşturmuşlardır. Malzemelerin okullara teslimatından sonra ise AÇEV ekibi ile birlikte sınıflardaki malzemelerin yerleşimini gerçekleştirmişlerdir. Vodafone Gönüllüleri halen AÇEV saha ve gözlem ekiplerine yaptıkları katkılarla projenin en önemli destek grubunu oluşturmaya devam etmektedirler.

Vodafone Gönüllüleri ve AÇEV ekipleri malzemelerin yerleştirilme aşamasında birlikte çalışarak projenin kilit aşamalarından birini birlikte yürütmüşlerdir.

Geleceğe İlk Adım Projesi İlleri

2009-2010 Eğitim Yılında: Adana, Afyon, Ağrı, Ankara, Batman, Bursa, Diyarbakır, Erzurum, İstanbul, İzmir, Kahramanmaraş, Konya, Mardin, Ordu, Sivas, Şanlıurfa, Tokat ve Van.

2010-2011 Eğitim Yılında: Adıyaman, Çorum, Gaziantep, Hakkari, Iğdır, Kars, Kastamonu, Kayseri, Şırnak, Tekirdağ ve Zonguldak.

2011-2012 Eğitim Yılında: Aksaray, Antalya, Aydın, Balıkesir, Bingöl, Bitlis, Bolu, Çankırı, Düzce, Edirne, Elazığ, Erzincan, Eskişehir, Gümüşhane, Kırklareli, Kilis, Kocaeli, Malatya, Manisa, Osmaniye, Sakarya, Samsun, Siirt ve Trabzon.

Sayılarla TVV, AÇEV ve MEB İşbirliği...

- ▶ 53 ilde,
- ▶ 545 anasınıfı yeniden donatıldı.
- ▶ Eğitimler ile 400 öğretmen ve 125 okul yöneticisine,
- ▶ 40.305 çocuğa ve 26.072 veliye,
- ▶ Toplamda 74.461 kişiye ulaştık.

Geleceğe İlk Adım Projesi Etkinlikleri

Geleceğe İlk Adım Şenlikleri

Okul öncesi eğitimin gelişmesine ve yaygınlaşmasına katkıda bulunmak, bu konuda kamuoyu oluşturmak amacıyla ülke genelinde gerçekleştirilen Okul Öncesi Eğitim Şenlikleri, Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı tüm anasınıflarında yapılmaktadır. Geleceğe İlk Adım anasınıflarında da bunlara paralel olarak düzenlenen faaliyetlere Geleceğe İlk Adım Şenlikleri adı verilmekte ve yapılan eğitim çalışmalarının desteklenmesi amaçlanmaktadır. Geleceğe İlk Adım Şenlikleri ile ayrıca; Proje kapsamında görev alan öğretmenlerin bir araya gelerek meslektaşlarıyla paylaşımlarda bulunması ve yeni kazanımlar edinmesi, aynı ildeki tüm Geleceğe İlk Adım anasınıfı öğrencilerinin buluşarak şenlik coşkusunu birlikte yaşamaları da hedeflenmektedir.

Geleceğe İlk Adım Anasınıfı Öğrencileri Bayramlarını Vodafone'da Kutladı

Türkiye Vodafone Vakfı'nın, Milli Eğitim Bakanlığı ve AÇEV ile yürüttüğü Geleceğe İlk Adım Projesi kapsamında okul öncesi eğitim alan çocuklar, belirli dönemlerde projenin yürütücü kurumlarının organizasyonları ile de bir araya gelerek etkinliklere katılmaktadır. Bu kapsamda 23 Nisan Milli Egemenlik ve Çocuk Bayramı öncesi Türkiye Vodafone Vakfı'nda gerçekleştirilen çocuk şenliğine katılan çocuklar, Vodafone yöneticileri ve İcra Kurulu üyeleriyle sembolik toplantılar yaptıktan sonra birlikte çeşitli oyunlar oynamış ve resim yapmışlardır.

Tekirdağ Gazi İ.Ö.O

Kars Susuz İ.Ö.O

Türkiye Vodafone Vakfı'nda Gerçekleşen Çocuk Şenliği

Geleceğe İlk Adım Projesi Web Sitesi

www.gelecegeilkadim.org

Projeyi desteklemek amacıyla bir web sitesi (www.gelecegeilkadim.org) hazırlanmış ve yayına girmiştir. Site, projeyi detayları ile tanıtmının yanı sıra projede görev alan öğretmenleri buluşturmak gibi önemli bir amaca da hizmet etmektedir. Öğretmenlere yönelik sosyal paylaşım platformu olan "Geleceğe İlk Adım Öğretmenler Odası" bölümünde öğretmenler proje sayesinde kazandımları ve deneyimleri ile ilgili paylaşımlarda bulunabilmektedir.

Web sitesinde ayrıca; "Okul Öncesi Eğitimin Önemi", sınıfların 360 derece fotoğraf çekimleri ile gösterildiği "Geleceğe İlk Adım Sınıfları" ve proje ile ilgili deneyimlerin paylaşıldığı "İlk Ağızdan, Geleceğe İlk Adım" gibi bölümler de bulunmaktadır.

Tasarımı ve içeriği ile "kullanıcı odaklı" yapılandırılan (www.gelecegeilkadim.org) web sitesinden proje ile ilgili tüm etkinliklere ve haberlere güncel olarak ulaşılabilir.

Öğretmenlerden görüşler

"Çocuklar Geleceğe İlk Adım anasınıfında olmaktan çok mutlular. Sınıfımızda bulunan tüm köşelerde ve bu köşelerde bulunan her eğitim materyaliyle bir şeyler yapmaktan, oyunlar oynamaktan çok keyif alıyorlar. Ayrıca, Geleceğe İlk Adım Projesi ile bizlere verilen Çocuk Eğitim Programı kitaplarıyla çalışmayı da çok seviyorlar."

Geleceğe İlk Adım Anasınıfı Öğretmeni, Birselay Kurbay/Kayseri

"Geleceğe İlk Adım öğretmeni olmak benim için bir ayrıcalıktır. Bu projede yer almak, her şeyden önce kendime olan güvenimi ve mesleğime olan sevgimi fazlasıyla artırdı. Katıldığım seminerler ile hem kendime, hem ailelere hem de çocuklara olan bakış açım değişti. Ailelere okul öncesinin ne kadar önemli olduğunu ve çocuğun bu yaşlarının yaşamının sihirli yılları olduğunu anlatmak mesleğim için 'Geleceğe İlk Adım'dı."

Geleceğe İlk Adım Anasınıfı Öğretmeni, Merve Biçer/İzmir

"Katılmak için seminer aramak zorunda kalmıyorum artık. Yeniliklerden haberdar oluyorum, meslektaşlarımla fikir alışverişinde bulunuyorum. Program kapsamında velilerle yaptığımız toplantılar sayesinde iletişimimiz arttı."

Geleceğe İlk Adım Anasınıfı Öğretmeni, Arife Çelik/Gaziantep

Geleceğe İlk Adım Projesi'nden önce, okulumuzda yeterli eğitim materyali olmadığından ben de çocuklar da zorlanıyorduk. Sınıfımız düzenlendikten sonra her şey yoluna girdi ve istediğim çoğu amaca ulaştım.
Geleceğe İlk Adım Anasınıfı Öğretmeni, Tuğçe Uçar/Tekirdağ

Annelerden görüşler

“Kızım anasınıfında sıkılır sanıyordum. Fakat arkadaşlar edinmek ve yeni şeyler öğrenmek onu çok mutlu etti. Okula hergün isteyerek gidiyor.”

Ayşe Yılmaz, Veli/Kayseri

“Ben çocuğumu anasınıfına çalışan anneler gönderir sanıyordum. Bizimki bir heves istedi diye gönderdim. Hevesini alsın diye yani. Yoksa hiç aklıma gelmezdi. O okula başlayınca hatamı anladım. Bu yaşta öğrenebileceği, onu eğlendirecek ne çok şey varmış. Evde dizimin dibinde oturarak onu bunlardan geri bırakıyordum meğer.”

Elif Zeyrek, Veli/İstanbul

“Çocuğum hergün yeni bir bilgi, şarkı ya da oyun gibi şeyler öğrenip geliyor. Bazen bizim bile unuttuğumuz şeyleri söyleyip bizi şaşırtıyor. Her yeni gün çocuğumun daha bilgili ve eğitilmiş olduğunu görüyorum ve çok mutlu oluyorum.”

Mine Özyürek, Veli/Çorum

“Anasınıfına başladığından beri oğlum çok değişti. Eskiden her şeyi benden beklerdi. Televizyon izlediği yerden bana seslenirdi “Anne su getir” diye. Şimdi bana hiç ses etmeden suyunu kalkıp kendi alıyor da içtikten sonra boş bardağı bile gidip mutfağa bırakıyor.”

Yasemin Yıldız, Veli/İstanbul

“Öğrendikleri ile çocuğum bizi de eğitiyor. Çocuğum Geleceğe İlk Adım anasınıfına başladıktan sonra ben de çok şey öğrendim. Önceden bir çok yanlışım varmış, bunları gördüm.”

Yasin Yalvaç, Veli/Çorum

Geleceğe İlk Adım Projesi Etki Araştırması

a. Araştırmanın Amacı:

Araştırmanın amacı, Türkiye Vodafone Vakfı, AÇEV ve Milli Eğitim Bakanlığı işbirliğinde 2009 yılından bu yana uygulanmakta olan ve okul öncesi eğitimde kalite unsurlarını içeren 'Geleceğe İlk Adım Projesi' nin yarattığı etkileri saptamaktır. Bir başka deyişle:

- Geleceğe İlk Adım anasınıfları fiziksel donanım ve düzenleme açısından diğer anasınıflarına kıyasla ne kadar 'nitelikli'?
- 'Çocuk Eğitim Programı' (ÇEP) çocukların ilköğretime hazır başlamaları için gerekli olan sözel ve sayısal becerileri edinmelerine katkı yapıyor mu?
- 'Anne Destek Programı' (ADP) annelerin sağlıklı çocuk yetiştirme yöntemlerini öğrenmelerine, buna ilişkin tutumları kazanmalarına ve çocukları ile birlikte geçirdikleri zamanın niteliğine katkı sağlıyor mu?
- Geleceğe İlk Adım anasınıflarındaki öğretmenler uyguladıkları programların etkileri konusunda ne düşünüyor?

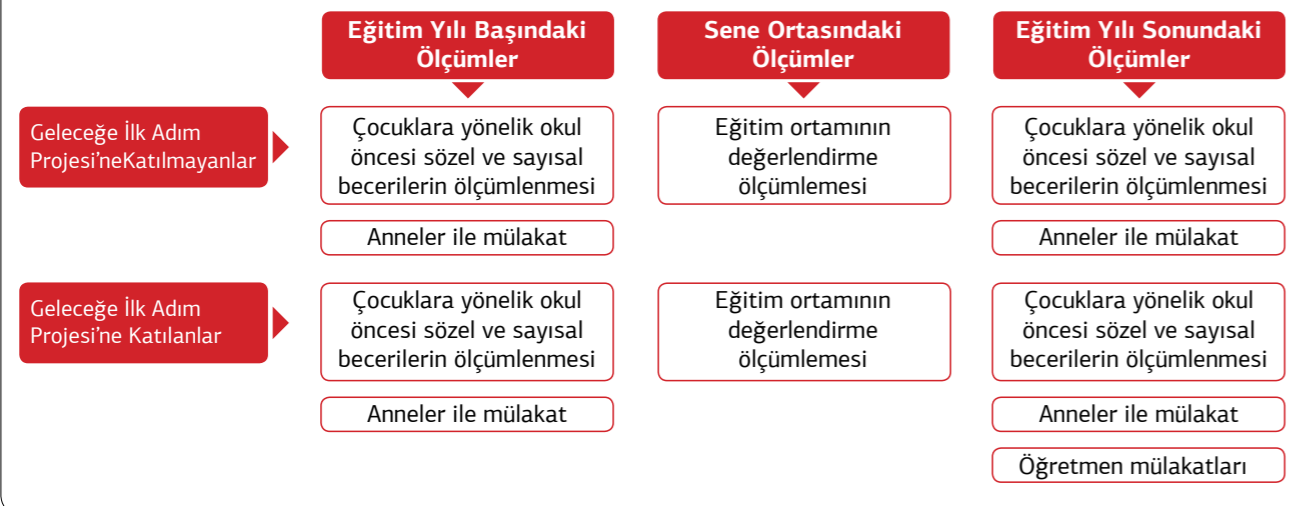
gibi sorulara cevap bulmayı amaçlamaktadır.

b. Araştırmanın Deseni:

Bu amaca ulaşmak için öncelikle Geleceğe İlk Adım Projesi'ne katılan ve katılmayanlardan iki grup seçilmiştir. Birinci grupta, Geleceğe İlk Adım Projesi'nin uygulandığı anasınıfları ile bu sınıflara devam eden çocuklar, öğretmenleri ve Anne Destek Programı'na katılan anneler yer almıştır. Diğer grup ise projenin uygulanmadığı ilköğretim okullarındaki anasınıfları ve bu sınıflara devam eden ancak Geleceğe İlk Adım Projesi'ne katılmayan çocuklar ve annelerden oluşturulmuştur.

Projenin çocuklar ve anneler üzerindeki kısa vadeli etkisini incelemek için deney-kontrol, ön test-son test yarı deneysel bir desen kullanılmıştır. Dolayısıyla hem proje başlamadan hem de bittikten sonra iki gruptaki çocuklar ve anneler için ölçümler ve mülakatlar yapılmıştır. İki ölçüm arasında geçen süre yedi aydır (Bkz. Şekil 1).

Şekil-1 Araştırmanın Deseni

Geleceğe İlk Adım Projesi'ne katılan ve katılmayan gruplardaki anasınıflarının fiziki donanımının değerlendirilmesi için yıl ortasında bir kez, her iki gruptaki sınıflarda gözlemler yapılmıştır. Ayrıca, Geleceğe İlk Adım Projesi kapsamında görev alan öğretmenlerle proje bittikten sonra bir mülakat gerçekleştirilmiştir.

c. Araştırmanın Örneklemi:

Araştırmanın örneklemi, projenin 2010 yılında uygulandığı Trakya, Karadeniz ve Güneydoğu Anadolu bölgelerini temsil edecek şekilde belirlenmiştir. Bu bölgeleri temsilen Zonguldak, Tekirdağ ve Gaziantep illeri seçilmiştir. Geleceğe İlk Adım Projesi'ne katılan grubun örneklemi, projenin uygulandığı anasınıflarında okula başlayan 5- 6 yaşındaki çocuklar ve çocuğu bu anasınıflarında eğitim gören anneler arasından rastgele yöntemi ile oluşturulmuştur. Çocuklar ve anneler her üç ildeki dörder farklı anasınıfından seçilmiş ve veriler toplam 12 proje sınıfından toplanmıştır.

Projeye katılmayan gruptaki anneler ve çocuklar ise aynı yörede yaşayan ancak Geleceğe İlk Adım Projesi'nin uygulanmadığı okulların anasınıfları arasından seçilmiştir. Aynı şekilde veriler projenin uygulanmadığı toplam 12 sınıftan toplanmıştır. İki grubun benzer özelliklere sahip ve karşılaştırılabilir olması için ebeveynlerin eğitim düzeyleri, meslekleri ve okulların bulunduğu yörelerin yerleşim özellikleri gibi hususlar aynı tutulmuştur.

Tüm araştırmada projeye katılan 112 çocuk ve 121 anne ile projeye katılmayan 118 çocuk ve 123 anne yer almıştır. Araştırmaya ayrıca projenin uygulandığı 12 tane anasınıfının öğretmeni de katılmıştır (Bkz. Tablo 1).

Tablo 1. Araştırmanın Örneklemi

	Çocuklar	Anneler*	Sınıflar	Öğretmenler
Geleceğe İlk Adım'a Katılan	112	121	12	12
Geleceğe İlk Adım'a Katılmayan	118	123	12	-

*Çocuklar örneklemi ile anneler örneklemi birbirinden bağımsızdır.

d. Araştırmada Kullanılan Ölçekler:

1. Okul Öncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği

Araştırmada anasınıfının fiziksel ortamını değerlendirmek için 1980 yılında Harms ve Clifford tarafından geliştirilen "Okul Öncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği" (ECERS) kullanılmıştır. Okul öncesi Eğitim Ortamı Değerlendirme Ölçeği'nin, Türkçe'ye tercümesi ve güvenilirlik çalışması Kler Klodya Tovim (1996) tarafından yapılmıştır. Uluslararası alanda kabul görmüş olan ECERS ölçeğinin yedi ana kategorisi vardır. Araştırmada ECERS'in ana kategorilerinden biri olan "Çocuklar için sınıf ortamı ve mobilyalar" kategorisi kullanılarak veriler toplanmıştır.

Bu araştırmada kullanılan Türkçe ölçeğin genel iç tutarlılık Cronbach Alpha katsayısı 0,96 olarak belirlenmiştir. Ayrıca "Çocuklar için sınıf ortamı ve mobilyalar (görsel malzemeler)" alt kategorisinin güvenilirlik/ iç tutarlılık Cronbach Alpha katsayısı ise 0.75 olarak hesaplanmıştır.

2. Okul Öncesi Sözel ve Sayısal Beceriler Ölçeği

Projenin çocukların bilişsel gelişimi üzerindeki etkisini incelemek için, Okul Öncesi Sözel ve Sayısal Beceriler Ölçeği kullanılmıştır. Bu ölçek, ilköğretimde okuma yazma öğrenmek ve matematik için gerekli olan temel becerileri ölçmeyi amaçlar.

Eğitim programında yer alan ve Okul Öncesi Sözel ve Sayısal Beceri Ölçeği ile ölçülen alt becerilerin listesi **Tablo 2**'de verilmiştir. Okul Öncesi Sözel Beceri Ölçeğinde alınabilecek puanlar 0-81 arasında, Sayısal Beceri Ölçeğinde ise 0-58 arasındadır. Okul Öncesi Sözel Beceri Ölçeğinin iç güvenilirlik katsayısı .87 iken, Sayısal Beceri Ölçeğinin ise .89 olarak hesaplanmıştır.

3. Anne Mülakatı

Projenin anneler üzerindeki etkisi, demografik bilgiler ve annelerin çocuk yetiştirme tutumları ile ilgili veriler mülakat (görüşme) yoluyla elde edilmiştir. Proje sonrasında tekrarlanan mülakatın içerisinde, Anne Destek Programı'na katılan gruptaki annelere yöneltilen, program değerlendirme sorularının yer aldığı yeni bir bölüm de eklenmiştir. Bu bölüm yalnızca programa katılan gruptaki annelere uygulanmıştır.

4. Öğretmen Mülakatı

Proje'nin öğretmenler üzerindeki etkisi, eğitim yılı sonunda yapılan mülakatlarda ölçümlenmiştir. Bu mülakatlarda öğretmenin, uyguladığı eğitim programını, sınıf ve eğitim materyallerini değerlendirmesini amaçlayan sorular sorulmuştur. Mülakatta ayrıca öğretmenlere veliler ile nasıl bir ilişki kurduğuna, veli toplantılarının etkisine, velilerin okula ve çocuğa ilgisine ilişkin sorular da yöneltilmiştir.

Tablo 2 - Okul Öncesi Sözel ve Sayısal Alt - Beceriler

Sözel Beceriler	Sayısal Beceriler
Görsel tanıma	Geometrik şekilleri tanıma
Görsel ayrıştırma	Geometrik şekilleri isimlendirme
Görsel dikkat	Sayma
Harfleri tanıma	Görsel eşleme
Kalem hakimiyeti	Birebir eşleme yapabilme
Sırasal bilgi	İşitsel dikkat
Görsel hatırlama	Görsel sayma
Dil kurallarını kullanabilme	Sıralı sayma
İşitsel bellek	Rakam bilgisi
Yer yön kavramlarını bilme	Rakamları tanıma ve ayırt edebilme
Görsel bellek	Toplama
Sözlü talimatları takip edebilme	Çıkarma
Dinlediğini anlama	

e. Araştırmanın Analizi:

Araştırmanın analizi; projenin uygulandığı ve uygulanmadığı anasınıflarının fiziki donanımının karşılaştırılması ile projenin öğretmenler, çocuklar ve anneler üzerindeki etkilerinin ölçülmesi ile gerçekleştirilmiştir. Projenin uygulandığı ve uygulanmadığı anasınıflarının fiziki donanımının karşılaştırılmasında "Okul Öncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği"nden aldıkları puanlar **t-test** ile karşılaştırılmıştır.

Projenin çocuklar ve anneler üzerindeki etkilerine ilişkin ölçümler ise projeye katılan ve katılmayan gruplar için ölçeklerin puanlaması ile yapılmıştır. Bu ölçümler eğitim yılı başında ve eğitim yılı sonunda gerçekleştirilmiştir. Annelerin ve çocukların kaydettikleri gelişimi görmek ve karşılaştırmaları yapabilmek amacıyla veriler t-test ile karşılaştırılmıştır. Eğitim yılı sonunda öğretmenler ile yapılan mülakatta ise verilen yanıtlar için betimleyici analiz kullanılmıştır.

f. Araştırmanın Verileri:

1. Demografik Veriler

Araştırmaya katılan çocukların tümü altı yaşındadır (2005 doğumlu). Geleceğe İlk Adım'a katılan gruptaki annelerin ortalama yaşı 31 ve projeye katılmayan gruptaki annelerin ortalama yaşı da 30'dur. Her iki gruptaki babaların yaş ortalaması ise 34'tür.

2. Örneklemden Annelerin ve Eşlerin Eğitim Durumu

Araştırmaya katılan annelerin bir kısmı okula hiç gitmemiş, bir kısmı ise ilköğretim tamamlamadan okulu terk etmiştir. Bu nedenle bazıları hiç okuma yazma bilmemektedir. Okula gitmediği halde okuma yazma bilenlerin oranı ise ortalama %24'tür.

Geleceğe İlk Adım'a katılan gruptaki annelerin %56,7'si, eşlerinin ise %43,3'ü ilkökul mezunu iken, Geleceğe İlk Adım'a katılmayan gruptaki annelerin %64,7'si ve eşlerinin ise %46,8'i ilkökul (5. Sınıf) mezundur (**Bkz Tablo 3**).

Tablo 3 - Örneklemden Annelerin ve Eşlerin Eğitim Durumu

	Geleceğe İlk Adım'a katılan anneler	Geleceğe İlk Adım'a katılan annelerin eşleri	Geleceğe İlk Adım'a katılmayan anneler	Geleceğe İlk Adım'a katılmayan annelerin eşleri
Okula gitmemiş	% 4,5	% 2,2	% 8,3	% 0
İlkokul terk	% 3,6	% 2,2	% 9,1	% 2,2
İlkokul mezunu	% 56,7	% 43,3	% 64,7	% 46,8
Ortaokul terk	% 2,9	% 3,7	% 2,3	% 8,3
Ortaokul mezunu	% 9,7	% 8,2	% 6,0	% 12
Lise terk	% 4,5	% 3,0	% 2,3	% 2,3
Lise mezunu	% 11,9	% 26,9	% 6,0	% 21,1

Sınıf donanımı neden önemli?

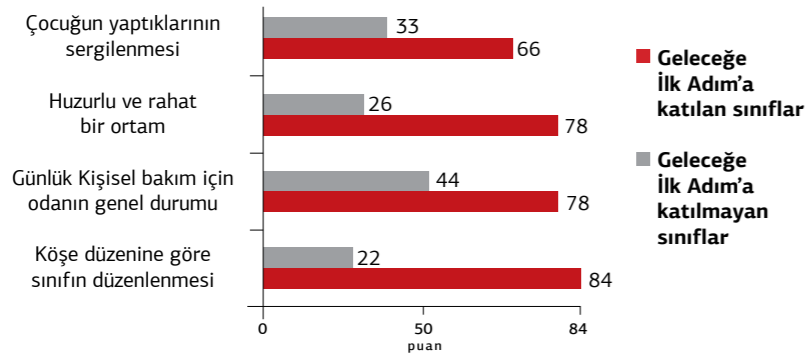
Annelerin büyük çoğunluğu ev kadını, (%86'sı) babaların ise büyük çoğunluğu (%94'ü) çalışmaktadır. Geleceğe İlk Adım'a katılan gruptaki babaların %8'i, katılmayan gruptakilerin ise %5'i işsizdir. İşli olan babaların çoğu vasıflı işçi olarak hayatını kazanmaktadır. Ailelerdeki çocuk sayısı 1 ila 7 arasında değişmektedir. Ailelerin ortalama (her iki grupta da %50) iki çocuğu vardır.

Anasınıflarında Fiziksel Ortamın Düzenlenmesi ve Donanımı

Çocuğa okul öncesi dönemde verilen eğitimin niteliğini belirleyen önemli unsurlardan biri sınıfın fiziksel ortamının düzenlenme biçimi ve donanımdır. "Nitelikli" bir sınıf ortamı içerisinde "yeterli" miktarda, dayanıklı, çocuk boyunda mobilyalar, açık raf sistemleri, ilgi alanlarına bölünmüş rahat, sıcak alanlar, farklı gelişim alanlarının desteklenmesinde kullanılacak çeşitli eğitim materyalleri, çocukların kendi yaptıkları işlerin sergilendiği alanlar, kendilerine ait eşyalarını koyacakları yerler bulunur.

Geleceğe İlk Adım Projesi kapsamında donanımı gerçekleştirilen anasınıfları ile proje dışındaki anasınıfları fiziki ortam düzenlenmesi ve donanımı açısından değerlendirilmiştir. Geleceğe İlk Adım anasınıfları Okul Öncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği'nin (ECERS) "Sınıf ortamı ve mobilyalar" kategorisinde projenin uygulanmadığı anasınıflarından daha yüksek ortalama puanlar almıştır. Bu değerlendirme sonuçları, Geleceğe İlk Adım anasınıflarının fiziksel ortamın düzenlenmesi ve donanımı bakımından daha iyi durumda olduğunu göstermektedir (Bkz. Şekil 2).

Şekil-2 ECERS Ölçeğinin 'Sınıf Ortamı ve Mobilyalar' Kategorisindeki Puanları

Anasınıfına giden çocukların evleri dışında en fazla zaman geçirdikleri yer okulları olduğu için sınıf donanımı çok önemlidir. Nitelik ve doğru uyaranlara sahip bir sınıf donanımı çocuğun gelişimini olumlu şekilde destekleyecektir. Sınıfın genel fiziksel şartları öğrenim açısından uygun olduğunda çocuklar içinde buldukları ortamda çok daha kolay öğrenecekler, gelişimlerinin en üst seviyesine çıkabilmeleri mümkün olacaktır.

Sınıf ortamı çocuğun zengin ve çeşitli deneyimler yaşamasına olanak verecek şekilde düzenlenmelidir. Buna fırsat vermek için çocukların yaptıkları resimler ve ürettikleri ürünler sınıfta rahatlıkla görülebilecek yerlerde sergilenmelidir. Geleceğe İlk Adım anasınıflarında olduğu gibi çocuklar kendi yaptıklarını rahatlıkla sergileyebildiklerinde özgüvenleri artacak ve daha fazla kendilerini o sınıfa ait hissedeceklerdir.

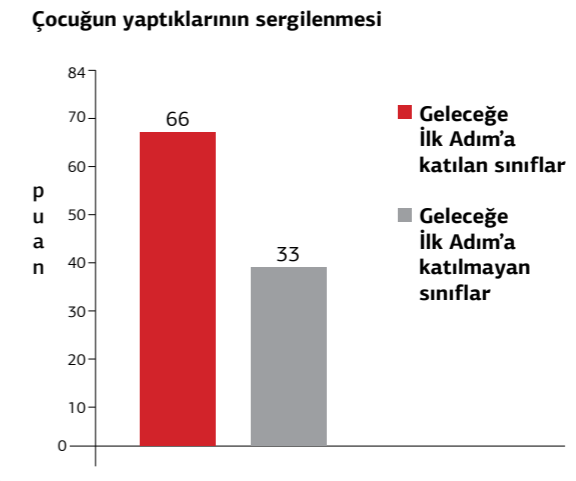
Geleceğe İlk Adım anasınıflarında olduğu gibi sınıf okul öncesi eğitime uygun nitelikte düzenlendiğinde, yeterli miktarda, çeşitli materyallerle donatıldığında, huzurlu, rahat bir ortam sağlandığında, o sınıfta çocuğun yaptıkları sergilendiğinde ortam çocukların çok yönlü gelişimlerine olumlu katkı yapacaktır. Uygun fiziki ortam aynı zamanda öğretmenin verdiği eğitimi destekleyecek, çocukların kendilerini sınıfa ait hissetmelerini ve sınıfta bağımsız hareket edebilmelerini sağlayacaktır. Bu da çocukların yetişkine daha az bağımlı olmalarını, sosyalleşmelerini ve karşılaştıkları problemleri kendilerinin çözmelerini teşvik edecektir.

"Okul Öncesi Eğitim Ortamını Değerlendirme Ölçeği"nin farklı öğeleri

1. Çocuğun yaptıklarının sergilenmesi

"Sınıf ortamı ve mobilyalar" kategorisinde sınıflarda sergilenen görsel malzemelerin uygunluğu değerlendirilmiştir. Bu kriter için alınabilecek en yüksek puan 84 iken, Geleceğe İlk Adım'a katılmayan sınıflar ortalama 33 puan, Geleceğe İlk Adım anasınıfları ise ortalama 66 puan almıştır. Bu değerlendirme sonuçları Geleceğe İlk Adım anasınıflarının çocukların kendi ürettikleri ürünleri sergilemek açısından uluslararası standartlara %78,5 oranında uyduğunu göstermektedir (Bkz. Şekil 3).

Şekil-3 ECERS Ölçeğinin Çocukların Yaptıklarının Sergilenmesi Ölçütüne Göre Sınıfların Puanları

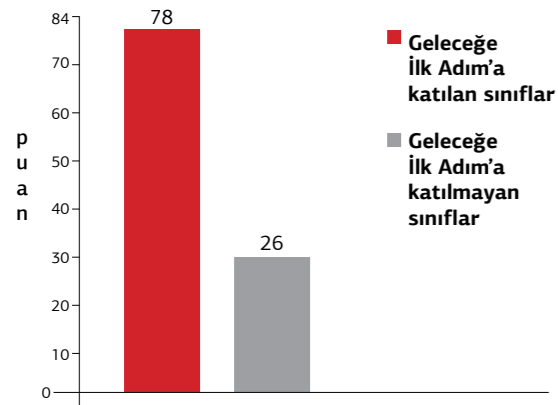

2. Huzurlu ve rahat bir ortam

“Sınıf ortamı ve mobilyalar” kategorisinde sınıfların ne derece çocuklara uygun, huzurlu ve rahat bir ortam olarak düzenlendiği değerlendirilmiştir. Bu ölçüt için alınabilecek en yüksek puan 84 iken, Geleceğe İlk Adım’a katılmayan sınıflar ortalama 26 puan, Geleceğe İlk Adım anasınıfları ise ortalama 78 puan almıştır. Bu değerlendirme sonuçları Geleceğe İlk Adım anasınıflarının huzurlu ve rahat bir ortam sağlaması açısından uluslararası standartlara %92,8 oranında uyduğunu göstermektedir (Bkz. Şekil 4).

Şekil-4 ECERS Ölçeğinin Huzurlu ve Rahat Ortam Ölçütüne Göre Sınıfların Puanları

Huzurlu ve rahat bir sınıf ortamı

Geleceğe İlk Adım anasınıflarında olduğu gibi çocuklara huzurlu ve rahat bir ortam sunulduğunda kendilerini güvende hissedecekler, yeni şeyler öğrenmeleri çok daha keyifli hale gelecektir. Yetişkinlere daha az bağımlı bir biçimde sınıftaki düzene hakim olacaklardır.

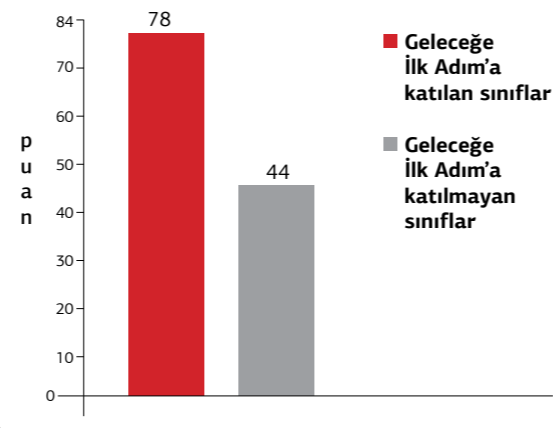
3. Günlük kişisel bakım için sınıfın genel fiziki durumu

Eğitim ortamının genel fiziki durumu çocuklar için önemlidir. Ortamın çocukların gelişim özelliklerine uygun güvenli ve farklı becerileri desteklemeye yönelik düzenlenmesi gerekir. Bunun için sınıflar belli bir düzene göre donatılmalı, aydınlık, havadar ve temiz olmalıdır. Günlük kişisel bakım için yeterli sayıda materyallerin çocukların erişebileceği (açık, ulaşılabilir raflar) yerlere kaldırılması ile çocukların kendi kendilerine erişebilmeleri ve tekrar yerine koyabilmeleri sağlanmalıdır. Her çocuğun kişisel eşyasını kaldırabileceği bir dolabın olması da önemlidir.

“Sınıf ortamı ve mobilyalar” kategorisinde günlük kişisel bakım için sınıfların genel fiziki durumları değerlendirilmiştir. Bu ölçüt için alınabilecek en yüksek puan 84 iken, Geleceğe İlk Adım’a katılmayan sınıflar ortalama 44 puan, Geleceğe İlk Adım anasınıfları ise ortalama 78 puan almıştır. Bu değerlendirme sonuçları Geleceğe İlk Adım anasınıflarının genel fiziki durum açısından uluslararası standartlara %92,8 oranında uyduğunu göstermektedir (Bkz. Şekil 5).

Şekil-5 ECERS Ölçeğinin Sınıfın Genel Fiziki Durumu Ölçütüne Göre Sınıfların Puanları

Günlük kişisel bakım için sınıfın fiziki durumu

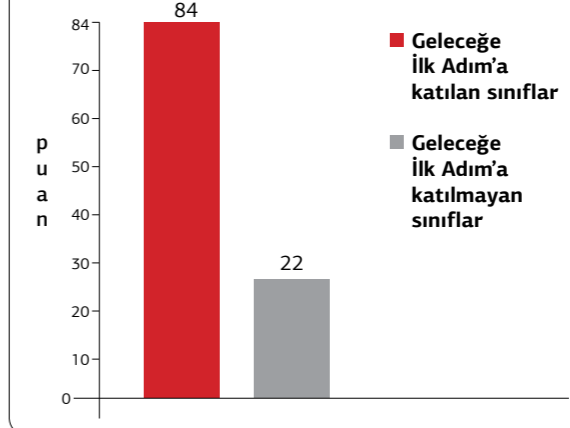

4. Köşe düzenine göre sınıfın düzenlenmesi

“Çocuklar için sınıf ortamı ve mobilyalar” kategorisinde köşe düzenine göre sınıfların donanımının nasıl yapıldığı değerlendirilmiştir. Bu ölçüt için alınabilecek en yüksek puan 84 iken, Geleceğe İlk Adım’a katılmayan sınıflar ortalama 22 puan, Geleceğe İlk Adım anasınıfları ise ortalama 84 puan almıştır. Bu değerlendirme sonuçları Geleceğe İlk Adım anasınıflarının ilgi köşeleri açısından uluslararası standartlara %100 uyduğunu göstermektedir (Bkz. Şekil 6). Fiziksel donanım ve düzenleme ile ilgili tüm sonuçlar Geleceğe İlk Adım anasınıflarının hem çocuğun gelişimine uygun hem de eğitimin verimliliğini artıran özelliklere sahip olduğunu göstermektedir.

Şekil-6 ECERS Ölçeğinin Köşe Düzeni Ölçütüne Göre Sınıfların Puanları

Köşe düzenine göre sınıfın düzenlenmesi

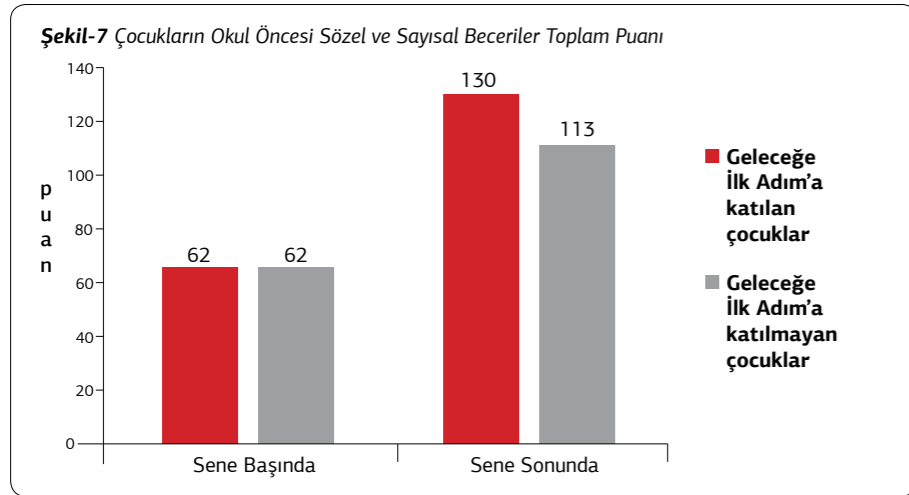

Nitelikli bir sınıf ortamında, çocukların kullanımına uygun mobilyalar, farklı gelişim alanlarının desteklenmesini sağlayacak eğitim materyalleri ve ilgi köşeleri bulunur. Geleceğe İlk Adım anasınıflarında olduğu gibi sınıflar okul öncesi eğitime uygun nitelikte malzemeler ile düzenlendiğinde ve doğru uyarıları sağlayacak materyaller sunulduğunda çocukların gelişimi olumlu yönde desteklenecektir.

Çocukların okul öncesi sözel ve sayısal becerileri

Bireyin yaşam boyu edineceği becerilerin temeli okul öncesi dönemde atılır. Bu dönemde sözel ve sayısal becerilerin desteklenmesi çocuğun zihinsel kapasitesini geliştirmekte, okuldaki akademik başarısını artırmaktadır. Geleceğe İlk Adım anasınıf-larında uygulanan Çocuk Eğitim Programı (ÇEP) ile ilköğretime hazırlık kapsamında okumayı ve yazmayı öğrenmek ve matematiksel işlemleri yapabilmek için gerekli okul öncesi sözel ve sayısal becerilerin çocuklara kazandırılması hedeflenir.

Yapılan ölçümlerde Geleceğe İlk Adım'a katılan anasınıf öğrencilerinin eğitim yılı başında sözel ve sayısal toplam puanları katılmayanlarla aynı olmasına rağmen, eğitim yılı sonunda iki grup arasında fark bulunmuştur. Geleceğe İlk Adım'a katılan çocukların okul öncesi sözel ve sayısal beceriler toplam puanı, katılmayan grubun puanından istatistiksel olarak anlamlı düzeyde yüksektir ($t= 5,53 p=.000$) (Bkz. Şekil 7).

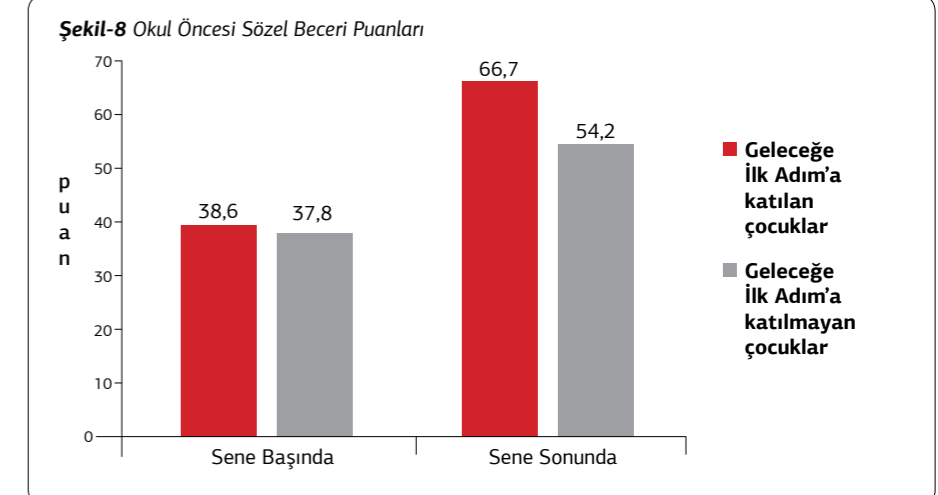

Geleceğe İlk Adım anasınıflarında Çocuk Eğitim Programı ile okula hazırlanan çocukların ilköğretime başlarken okuma, yazma ve aritmetiğe temel olacak becerileri kazandıkları bulunmuştur. Bu bulgular, Geleceğe İlk Adım Projesi'ne devam eden çocukların ilköğretime daha hazır olarak başladıklarını göstermektedir.

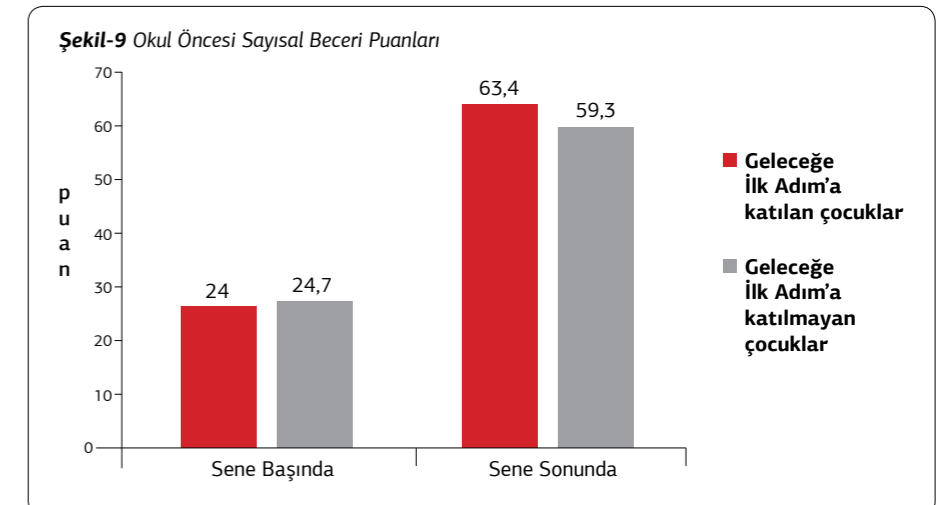
Çocukların Okul Öncesi Sözel Becerileri

Dinlemenin okul hayatındaki yerine bakıldığında, öğrencinin bir ders süresi içinde dinleyerek ve izleyerek öğrenmesi beklenmektedir. Okul öncesi dönemde kendilerine okunan kitabı anlayan çocuklar okul döneminde "okuma-yazma" becerilerinde başarılı olur. Bu nedenle, Geleceğe İlk Adım anasınıflarında uygulanan eğitim programlarında çocukların sözel becerileri desteklenir. Projenin sözel beceriler üstündeki etkisini ölçmek için Geleceğe İlk Adım'a katılan ve katılmayan öğrencilerin eğitim yılı başında ve eğitim yılı sonunda okul öncesi sözel beceriler ölçümünden aldıkları puanlar karşılaştırılmıştır. Eğitim yılı başında yapılan karşılaştırmada istatistiksel anlamlılık düzeyinde bir fark saptanamamış iken, eğitim yılı sonunda iki grup arasında fark olduğu bulunmuştur ($t=7,775 p=.000$) (Bkz. Şekil 8). Geleceğe İlk Adım'a katılan öğrencilerin sözel becerilerde katılmayan gruba göre daha fazla ilerleme kaydettikleri ortaya çıkmıştır.

Çocukların Okul Öncesi Sayısal Becerileri

Programın sayısal beceriler üstündeki etkisini ölçmek için Geleceğe İlk Adım'a katılan ve katılmayan öğrencilerin eğitim yılı başında ve sonunda okul öncesi sayısal beceriler ölçümünden aldıkları puanlar karşılaştırıldığında Geleceğe İlk Adım'a katılan öğrencilerin katılmayanlara göre istatistiksel anlamlılık düzeyinde daha fazla ilerleme kaydettikleri ortaya çıkmıştır ($t=2,467 p=.014$) (Bkz. Şekil 9).

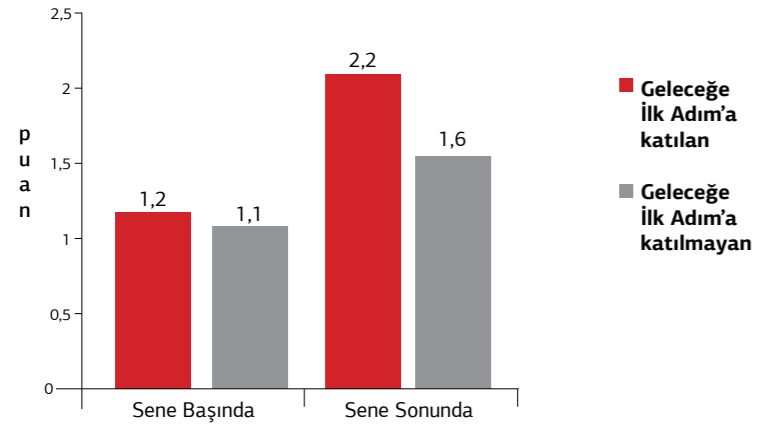
Okul öncesi dönemde çocuğun sözel ve sayısal becerilerinin desteklenmesi, bilişsel kapasitesini artırarak onun ilköğretime hazır başlamasını sağlar. Bunun okul başarısı, okula devam ve uyum üzerinde belirleyici etkileri vardır.

Bu sonuçlar, eğitim yılı başında Geleceğe İlk Adım'a katılan ve katılmayan iki grup arasında sözel ve sayısal becerilerde fark olmamasına rağmen eğitim yılı sonunda Geleceğe İlk Adım'a katılan grubun, katılmayan gruba göre bu becerilerde daha fazla ilerleme kaydettiklerini ve geldikleri düzeyin daha ileride olduğunu göstermiştir. Geleceğe İlk Adım'a katılan ve katılmayan gruptaki anasınıflı öğrencilerinin sözel ve sayısal beceri öğelerinden bazı alt becerilerle ilgili sonuçları aşağıda paylaşılmaktadır.

1. Rakamları tanıma becerisi

Rakamları tanıma becerisinde, eğitim yılı başında Geleceğe İlk Adım'a katılan ve katılmayan çocukların ortalama puanlarında bir fark bulunmamaktadır. Sene sonunda yapılan ölçümlerde iki grup arasında fark olduğu saptanmıştır. Geleceğe İlk Adım'a katılan çocukların rakamları tanıma ve ayırt etme becerisi yönünden katılmayan gruba göre daha fazla ilerleme kaydettikleri ortaya çıkmıştır (Bkz. Şekil 10).

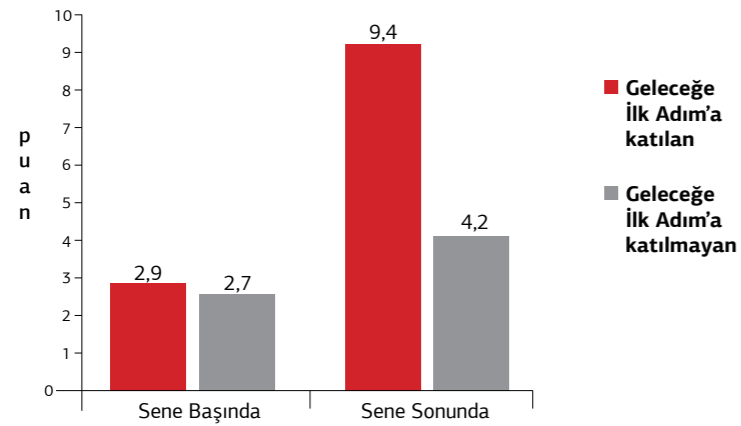
Şekil-10 Okul Öncesi Rakamları Tanıma Becerisi

2. Yön kavramının bilinmesi

Eğitim yılı başında yapılan ölçümlerde yön kavramını bilme becerisi açısından Geleceğe İlk Adım'a katılan ve katılmayan grup arasında bir fark tespit edilmemiştir. Daha sonra, eğitim yılı sonunda yapılan ölçümlerde Geleceğe İlk Adım'a katılan çocukların resimleri yönüne göre ayırt etme, eşleştirme ve aynı yöndeki resimleri bulma bakımından projeye katılmayan gruba kıyasla daha fazla ilerleme kaydettikleri görülmüştür (Bkz. Şekil 11).

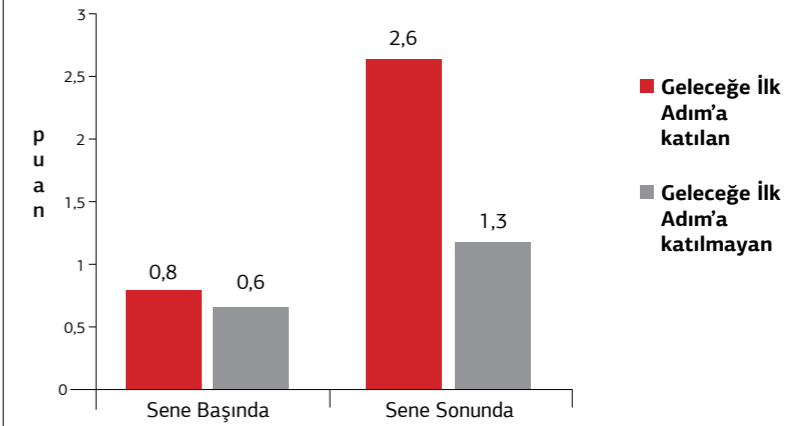
Şekil-11 Okul Öncesinde Yön Kavramının Bilinmesi

3. Sıralama ve eşleme becerisi

Eğitim yılı başında yapılan ölçümler sırasında görülen, her iki gruptaki çocukların sıralama ve eşleme becerisinin benzer olduğu görülmüştür. Eğitim yılı sonunda yapılan ölçümde ise Geleceğe İlk Adım'a katılan gruptaki çocukların katılmayan gruba göre sıralama ve eşleme becerisi açısından puanları daha yüksektir (Bkz. Şekil 12).

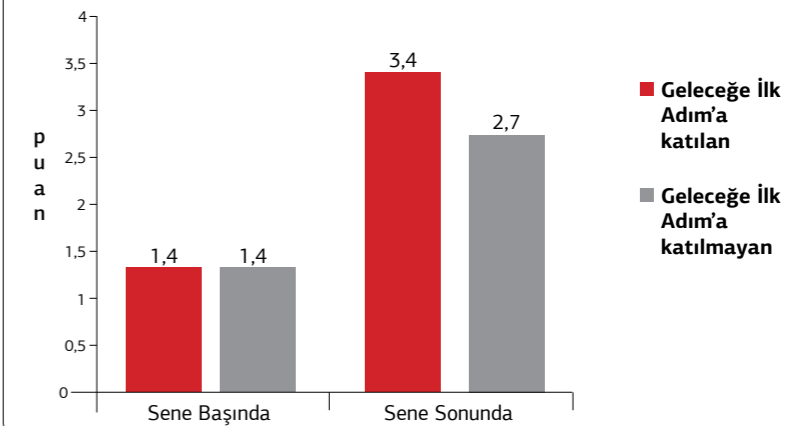
Şekil-12 Okul Öncesi Sıralama ve Eşleme Becerisi

4. Hikayeyi anlama ve kurgusuna göre sıralama becerisi

Eğitim yılı başında hikayeyi anlama ve kurgusuna göre sıralama becerisi açısından yapılan ölçümlerde, Geleceğe İlk Adım'a katılan ve katılmayan çocukların aldığı ortalama puanın aynı olduğu görülmüştür. Eğitim yılı sonunda yapılan ölçümde ise projeye katılan çocukların katılmayanlara göre daha önde oldukları bulunmuştur (Bkz. Şekil 13).

Şekil-13 Hikayeyi Anlama ve Kurgusuna Göre Sıralama Becerisi

Eğitim yılı sonundaki sözel ve sayısal becerilere ait sonuçlar, Geleceğe İlk Adım anasınıflına giden çocukların okuma ve yazmada gerekli olan becerileri projeye katılmayan çocuklara kıyasla daha iyi geliştirebildiklerini göstermektedir.

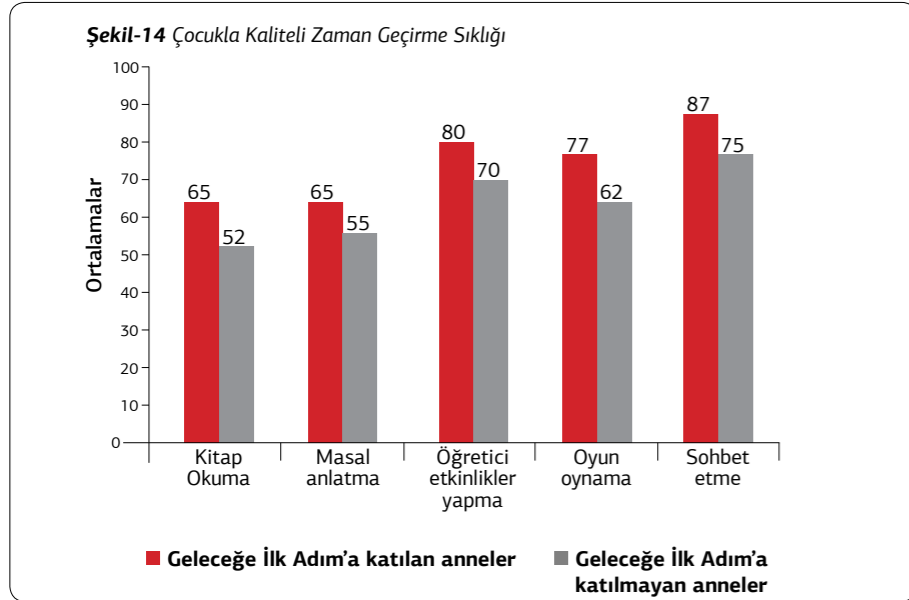
Anne Destek Programı'nın Annelerdeki Etkileri

Projenin anneler üzerindeki etkileri Anne Destek Programı'ndan önce ve sonra yapılan görüşmelerdeki kendi beyanları karşılaştırılarak ölçümlenmiştir. Anneler ile yapılan mülakatlarda, hem annelerin uyguladığı çocuk yetiştirme yöntemleri, hem de bazı olası durumlarda çocuğa karşı tutumları araştırılmıştır.

Geleceğe İlk Adım Projesi'nde yürütülen Anne Destek Programı sayesinde, öğretmen ile veli çocuğun gelişimini birlikte takip etmiş ve desteklemiştir. Çocuk okulda öğrendiklerini evde de pekiştirme fırsatı bulmuştur.

Çocukla geçirilen zaman

Annelerin çocukları ile nasıl zaman geçirdiklerini saptayabilmek için çocukların bilişsel, sosyal, duygusal ve bedensel gelişimlerini destekleyen farklı faaliyetleri ("Kitap okuma", masal anlatma", "öğretici etkinlikler yapma", "birlikte TV'de çocuk programları izleme", "sohbet etme", "oyun oynama", "öz bakım becerilerini destekleme" gibi) **nesıklıkta** yaptıkları araştırılmıştır. Eğitim yılı başında Geleceğe İlk Adım'a katılan ve katılmayan annelerin ortalama puanları arasında fark olmamasına rağmen, eğitim yılı sonunda Geleceğe İlk Adım'a katılan annelerin katılmayanlara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (t=5,370 p=.000) (Bkz. Şekil 14).

Eğitim yılı başına göre her iki grubun puanında artış olmasına rağmen, eğitim yılı sonunda Geleceğe İlk Adım'a katılan annelerin diğer gruba kıyasla çocukları ile çok daha fazla kaliteli zaman geçirdikleri görülmektedir. Bu bulgu, annelerin çocuklarının gelişim ihtiyaçlarının farkında olduklarını ve bu ihtiyaçlarını karşılamak için gelişimlerini destekleyen bir çevre yarattıklarını göstermektedir. Bu farkındalık ve birlikte geçirilen kaliteli zaman çocukların gelişimine olumlu yansıtacaktır. Çocukların sözel ve sayısal becerilerdeki başarısında annelerin çocukla geçirdiği zamanla ilgili bu olumlu sonucun önemli bir etkisi bulunmaktadır.

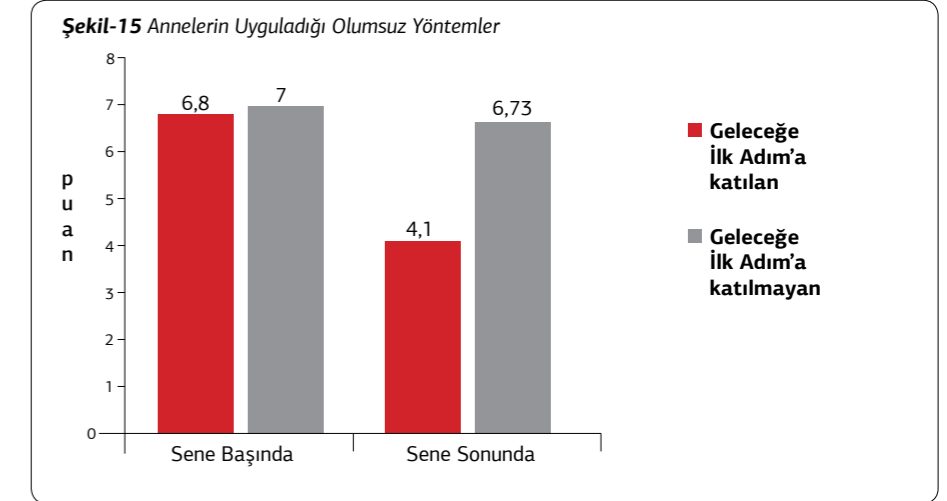
Çocuğun içinde yaşadığı iki ana ortam olan okul ve ailenin sürekli bir etkileşim ve işbirliği içinde olması, çocuğun çok yönlü ve sağlıklı gelişimi için önemlidir.

Annelerin kullandığı çocuk yetiştirme yöntemleri

Annelere hem programın başında hem de sonunda çocuk yetiştirme tutumlarıyla ilgili çeşitli sorular sorulmuştur. Annelerin, eğitim yılı başında kullandıkları yöntemler ile eğitim yılı sonunda kullandıkları yöntemler karşılaştırılmıştır. Çocuk olumsuz bir şey yaptığında annenin tepkisini değerlendiren "olumsuz davranışa tepki skalası" kullanılarak annelerin çocuk yetiştirme yöntemleri incelenmiştir. Bu yöntemler olumlu ve olumsuz olarak ikiye ayrılmaktadır. Olumsuz yöntemler; dayak, tokat atma, kaba kuvvet kullanma gibi fiziksel cezaları ve hakaret etmek, küçük düşürmek, hor görmek, sevdiği şeyden mahrum etme gibi sözel ve duygusal cezalar. Olumlu disiplin yöntemleri ise "yaptığı davranışın neden yanlış olduğunu anlatmak", "istedikleri davranışın nedenini açıklamak", "hata yaptığında hatasını açıklamak" ve "oyun oynamak için uygun ortamı hazırlamak" gibi farklı tutumlardır.

Olumsuz yöntemler

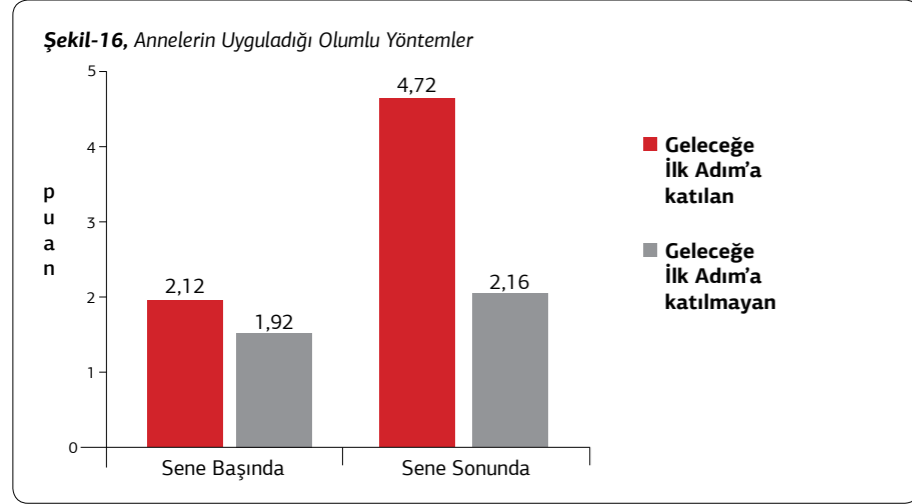
İlk Adım'a katılan ve katılmayan anneler için yapılan karşılaştırmalar eğitim yılı başında olumsuz yöntemlerde istatistiksel anlamlılık düzeyinde bir fark olmadığını göstermiştir. "Olumsuz davranışa tepki skalasında" yüksek puanlar daha olumsuz anlamına gelmektedir. Eğitim yılı sonunda ise, İlk Adım'a katılan annelerin olumsuz çocuk disiplin yöntemlerini kullanma puanı azalırken, İlk Adım'a katılmayan annelerin puanı ise benzer seviyede kalmıştır (t-testi= -14,675 p=.000) (Bkz. Şekil 15).

Bu bulgu, istatistiksel anlamlılık düzeyinde bir fark olduğunu İlk Adım'a katılan annelerin olumsuz yöntemlerini daha az kullandıklarını göstermektedir. Annelerde olumsuz disiplin yöntemlerinin kullanmadaki önemli düşüş, ev ortamında daha az cezalandırıcı bir anne-çocuk ilişkisi barındırmaya doğru bir değişiklik olduğunu göstermektedir.

Olumlu yöntemler

Eğitim yılı başında Geleceğe İlk Adım'a katılan annelerin olumlu yöntemleri kullanma puanı ile katılmayanların puanı arasında istatistiksel anlamlılık düzeyinde bir fark görülmüştür. Düşük puanlar annelerin daha az olumlu çocuk yetiştirme yöntemlerini kullandığı anlamına gelmektedir. Eğitim yılı sonunda ise, Geleceğe İlk Adım'a katılan annelerin olumlu çocuk yetiştirme yöntemlerini kullanma ortalama puanı yükselirken, Geleceğe İlk Adım'a katılmayan annelerin puanı ise benzer seviyede kalmıştır (t=14,654 p=.000) (Bkz. Şekil 16).

Bu, Anne Destek Programı sonrasında Geleceğe İlk Adım'a katılan annelerin olumsuz yöntemlerin yerine istatistiksel olarak anlamlı düzeyde daha fazla olumlu yöntemleri kullandıklarını göstermektedir.

Yukarıdaki bulgular Geleceğe İlk Adım'a katılan annelerin çocuk yetiştirme yöntemlerindeki olumlu değişimi ortaya koymaktadır. Bu değişim, çocukların yeterli büyüme ve gelişmesini sağlayan çocuk yetiştirme yöntemlerinin anneler tarafından edinildiğini göstermektedir. Ayrıca, sağlıklı çocuk gelişimi için gerekli ortamın Geleceğe İlk Adım'a katılan anneler tarafından evlerde yerleştiği de anlaşılmaktadır. Böyle bir ortam çocukların davranışlarını korktukları için değil, nedenini anladıkları için yapacakları ya da yapmayacakları dolayısı ile iç denetimlerini geliştirecekleri bir ortamdır.

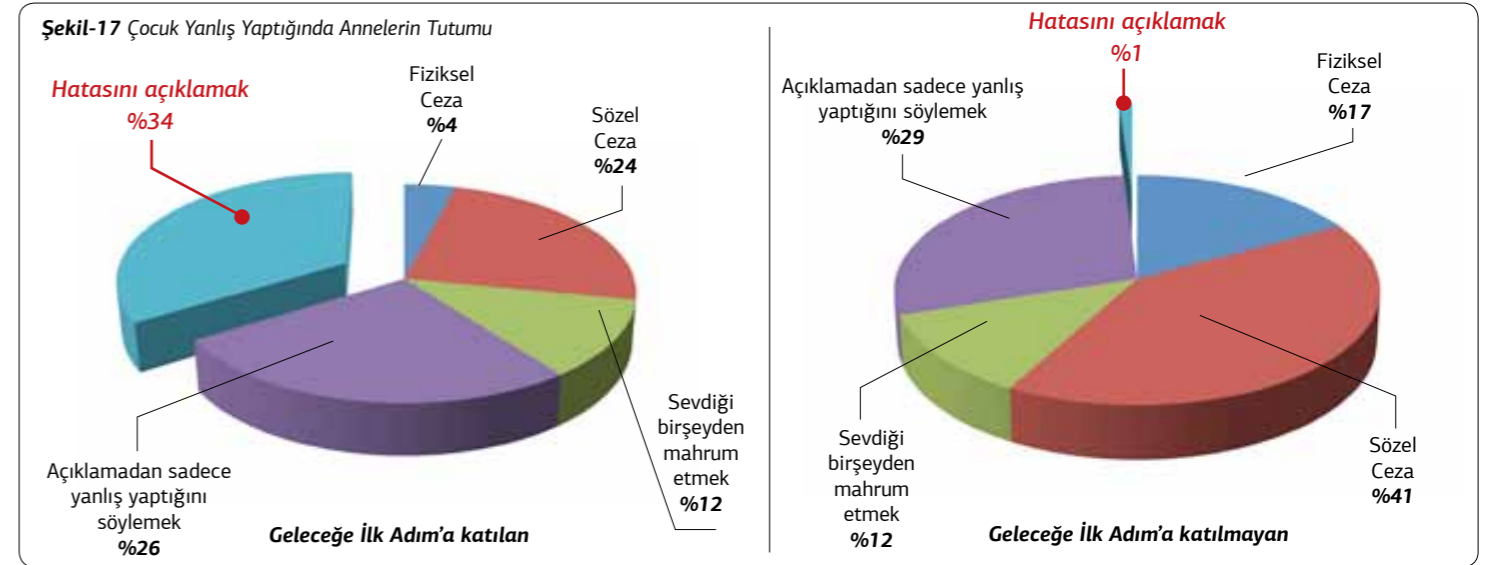
Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumları Üzerindeki Etkileri

Annelere programın hem başında hem de sonunda çocuk yetiştirme tutumlarıyla ilgili çeşitli sorular sorulmuştur. Bu sorular annelerin çocuklarıyla yaşadıkları farklı durumlardaki tutumlarını belirlemeyi amaçlamaktadır. İstatistiksel fark bulunan, anne mülakatında beyan edilen disiplin yöntemlerinden bazı örnekler paylaşılmaktadır.

Annelerin çocuklarına karşı davranışlarının olumlu yönde değiştiği görülmektedir. Anneler çocukları ile ilişkilerinde olumsuz çocuk yetiştirme yöntemlerini azalttıklarını ve çocuğa karşı daha sakin ve sabırlı olduklarını belirtmektedirler.

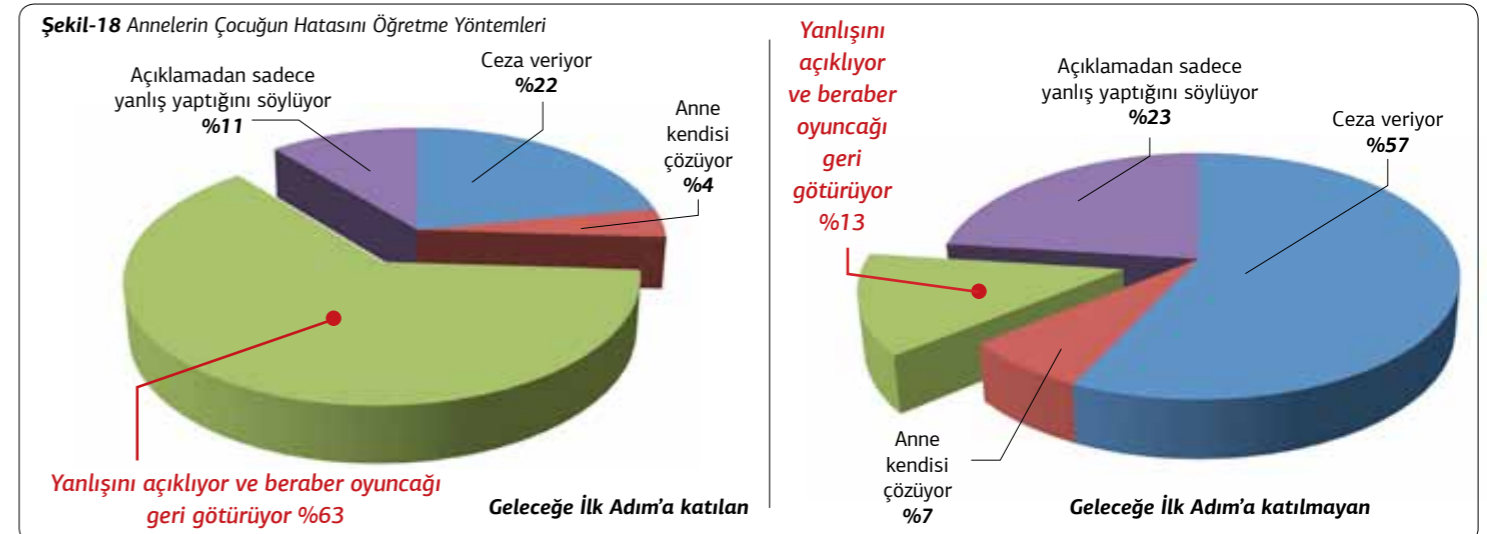
Annenin çocuk yanlış yaptığında tutumu

Çocuk yanlış bir davranış yaptığında annelerin çocuğuna ne yaptığı sorulmuştur. Geleceğe İlk Adım'a katılan annelerin katılmayan annelere oranla, daha fazla çocuğa hatasını açıkladıkları görülmüştür (%34 ve %1, kıkare (54,1), df=4, p=.000). Ayrıca açıklamadan çocuğa sadece yanlış yaptığını söylemek, sözel ve fiziksel ceza vermek gibi istenmedik tutumların yüzdesinin Geleceğe İlk Adım'a katılmayan anne grubuna göre daha az olduğu görülmektedir (Bkz. Şekil 17).

Çocuğa hatasını öğretme yöntemi

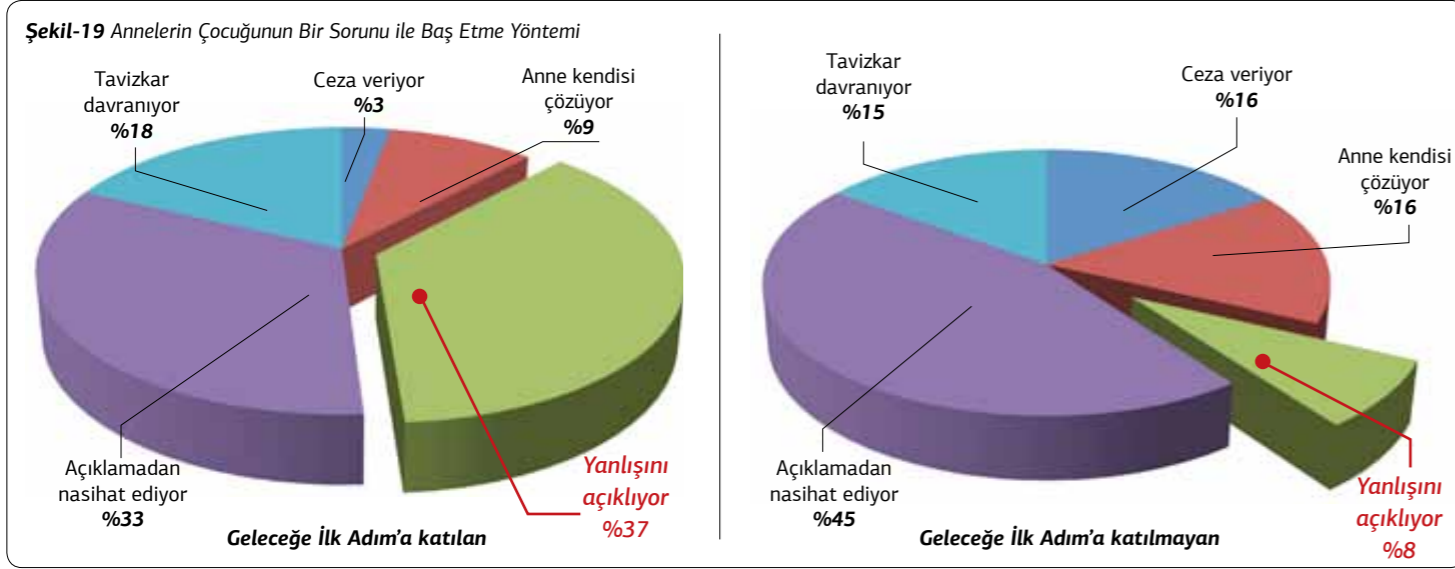
Annelerin, çocuk okuldan izinsiz olarak oyuncak alıp eve getirdiği zaman verdikleri tepkilerinin de farklılık gösterdiği görülmektedir. Geleceğe İlk Adım'a katılan anneler, istatistiksel anlamlılık düzeyinde Geleceğe İlk Adım'a katılmayan annelere göre çocuğa yaptığının yanlış olduğunu daha fazla açıklayarak onunla birlikte oyuncakçı okula geri götürdüğünü söylemiştir (%63 ve %13, kıkare (64,0), df=5, p=.000). Ayrıca, çocuğun yerine oyuncakçı okula geri götürme, açıklamadan çocuğuna nasihat etme ve ceza verme gibi gelişimi desteklemeyen davranışlarının yüzdesi Geleceğe İlk Adım'a katılmayan annelerde katılmış annelere göre, daha yüksektir (Bkz. Şekil 18).

Çocuğunun bir sorunu ile baş etme yöntemi

Annelere, çocuğunun okulda bir arkadaşı ile kavga ettiğini öğrenince ne yaptıkları sorulduğunda, Geleceğe İlk Adım'a katılmayan annelere oranla, katılan annelerin daha fazlası çocuğuna kavga etmenin yanlış olduğunu açıkladığını söylemiştir. (%37 ve %8, kıkare (42,2), df=5, p=.000) (Bkz. Şekil 19).

Buna ek olarak, Geleceğe İlk Adım'a katılmayan anneler, katılanlara kıyasla çocuğunun arkadaşı ile kavga ettiğini öğrenince daha fazla ceza verdiğini ve açıklamadan nasihat ettiğini belirtmiştir.

Programa katılan anneler daha demokratik bir tutum sergilemektedirler. Bu tutumla çocuklarının olumsuz davranışlarını değiştirme oranları baskıcı tutuma göre daha yüksek olacaktır. Çocuklar yanlış ve doğruyu daha iyi anlayacaklar ve davranışlarını ona göre değiştireceklerdir. Halbuki baskıcı tutumla yetiştirilen çocuklar bazı olumlu davranışları sadece korktukları için sergilemektedir ve bu da uzun süreli bir davranış değişikliği sağlamamaktadır.

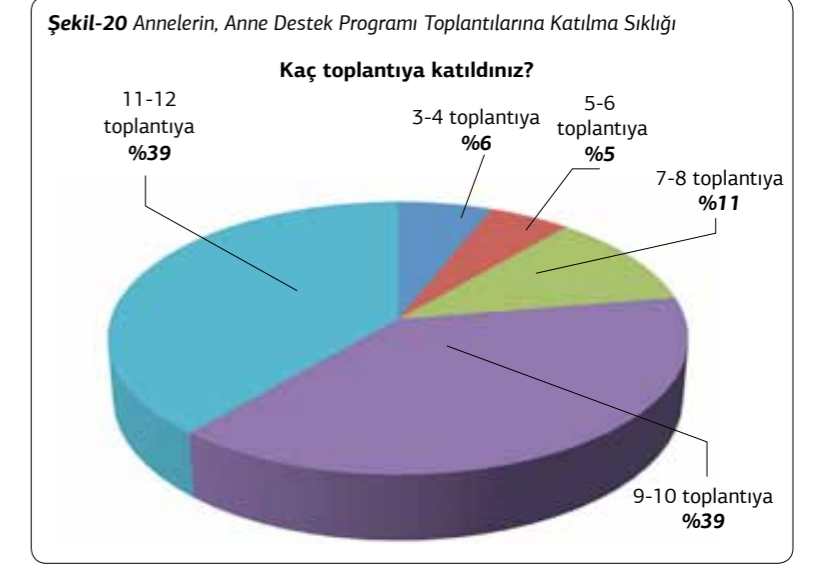
Anneler ile Gerçekleştirilen Mülakatlar

Geleceğe İlk Adım'a katılan annelerle yapılan mülakatta, Geleceğe İlk Adım Projesi'ndeki aile katılımı ile ilgili görüşleri paylaşımları istenmiştir. Annelerin, değerlendirmeleri aşağıda sunulmaktadır.

Annelerin, Anne Destek Programı toplantılarına katılma sıklığı

Geleceğe İlk Adım'a katılan velilere, sene içerisinde yapılan 12 toplantının ne kadarına katıldıkları sorulduğunda velilerin %38,1'i "tüm toplantılara", %38,1'i de "9-10 toplantıya" katıldıklarını bildirmişlerdir.

Velilerin %11'i sadece "7-8 toplantıya" katıldığını söylerken, %5,1'i "5-6 toplantıya" katıldığını ve % 5,9'u sadece "3-4 toplantıya" katıldıklarını belirtmişlerdir (Bkz. Şekil 20).

Anneler toplantıları ne kadar faydalı buldu?

Geleceğe İlk Adım'a katılan annelere toplantıları ne kadar faydalı buldukları sorulduğunda %83,3'ü toplantıları "çok faydalı", %13,4'ü de "oldukça faydalı", %4'ü de "biraz faydalı" olarak değerlendirmişlerdir (Bkz. Şekil 21).

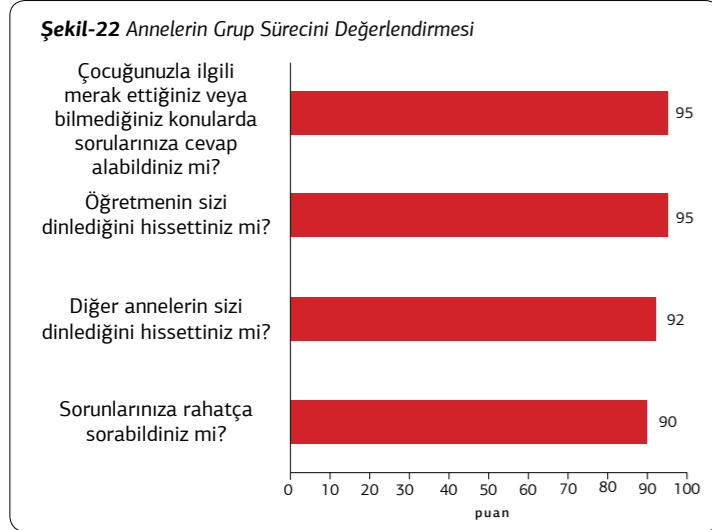

Annelerin %94,9'u toplantılarda işlenen konuları günlük hayatlarında uygulama fırsatı bulunduğunu, bunun yanı sıra yalnızca %5,1'i öğrendiklerini uygulama fırsatı bulamadığını belirtmişlerdir.

Anne Destek Programı'na katılan annelerin yeni bilgiler ediniyor olması programın benimsenmesinde, dolayısı ile uygulanmasında etkili olmaktadır. Annelerin öğrendiklerini uygularken sorunların çözüldüğünü bire bir yaşamayı, yeni bilgiler sayesinde yanlışları, doğruları ve eksikleri görmesi de programın faydalı olduğunu göstermektedir.

Annelerin grup sürecini değerlendirmesi

Annelerden Anne Destek Programı'nın grup sürecini değerlendirmeleri istenmiştir. Grup sohbeti yoluyla uygulanan programda annelere süreç boyunca kendilerini ne kadar ifade ettikleri, diğer anneler ve öğretmen tarafından ne kadar dinlendiklerini hissettikleri, sordukları sorulara ne kadar cevap bulabildikleri ile ilgili sorular sorulmuştur. Anneler grup sürecini 1 en düşük (olumsuz), 4 ise en yüksek (olumlu) olmak üzere puanlamışlardır (Bkz Şekil 22).

Verilen puanlar annelerin grup sürecinden memnuniyetinin yüksek olduğunu ve süreç boyunca gruptaki iletişimin olumlu olduğunu göstermektedir.

Annelerin öğretmenlerin davranışlarını değerlendirmesi

Annelerden öğretmenin Anne Destek Programı sürecindeki rolünü değerlendirmeleri istenmiştir. Anneler öğretmenin tutum ve davranışlarını 1 en düşük (olumsuz), 4 ise en yüksek (olumlu) olmak üzere puanlamışlardır (Bkz. Şekil 23).

Sonuçlar annelerin öğretmenlerin grup liderliğinden son derece memnun olduğunu, öğretmenleri ile olumlu bir ilişki kurduklarını göstermektedir.

Annedeki değişimi sağlayan en önemli etken, annelerin grup sürecindeki katılımları ve paylaşımlarıdır. Gruba düzenli katılan anneler, gruba karşı bir aidiyet hissederler. Bu süreçte, dertlerini paylaştıkları, konuşmadıkları konuları konuşabildikleri böylece rahatladıkları ve psikolojik olarak destek aldıkları bir ortamda bulunurlar.

Geleceğe İlk Adım'a katılan anneler, Anne Destek Programı'nı olumlu değerlendirmektedirler. Çoğunluğun neredeyse tüm toplantılara katıldığı görülmektedir. Ayrıca annelerin büyük çoğunluğu programı faydalı bulmakta ve öğrendiklerini yaşamlarında uyguladıklarını söylemektedirler. Gerek programın içeriği, gerekse öğretmenin tutum ve davranışlarını olumlu olarak değerlendirmektedirler. Ayrıca anneler programın yapıldığı gruplarda kendilerini rahat hissettiklerini ve kendilerinin dinlendiğini ve kendilerine önem verildiğini düşünmektedirler. Programın bu olumlu değerlendirmesi annelerin tutum ve yöntemlerinde de görülen olumlu değişimde önemli bir etkidir. Anneler programdan faydalanmaları sonucunda tutum ve yöntemlerini değiştirmektedirler.

Öğretmenlerin Görüşleri**Fiziki ortam ve donanıma yönelik görüşleri**

Geleceğe İlk Adım anasınıfındaki fiziki ortamın düzenlenme biçimi ve donanımına yönelik olarak öğretmenlerin görüşleri sorulduğunda, verilen yanıtların %53'ü çocukların materyallere erişiminin çok kolaylaştığı, %47'si ise çocukların sınıfta düzenli olmayı öğrendikleri yönünde olduğu görülmüştür. Öğretmenler bu konu ile ilgili görüşlerini aşağıdaki gibi ifade etmişlerdir.

"Hangi köşede ne yapmaları gerektiğini öğretmen uyarısı olmadan da bilincine vardılar."

"Her aradıklarını istedikleri köşede bulabiliyorlar. Malzeme aramıyorum. Etkinlikleri yaparken zamanım bana yetiyor."

Çocuk Eğitim Programı (ÇEP) ile ilgili görüşleri

Geleceğe İlk Adım öğretmenleri ile yapılan mülakatlarda sınıfta uyguladıkları Çocuk Eğitim Programı'nı (ÇEP) uygulama süresinin yeterliliği, kolaylığı ve ne derece iyi öğrettiği açısından değerlendirmeleri istenmiştir.

Geleceğe İlk Adım anasınıflarında olduğu gibi uygun fiziki ortam, çocukların kendilerini sınıfa ait hissetmelerini ve bağımsız hareket edebilmelerini sağlamaktadır. Bu da çocukların yetişkinliğine daha az bağımlı olmalarını, özgüvenlerinin artmasını, sosyalleşmelerini ve karşılaştıkları problemleri kendilerinin çözmelerini teşvik etmektedir. Sınıfın bu özellikleri öğretmenin verdiği eğitimi de desteklemektedir.

ÇEP'i uygulama zamanı

ÇEP'ler için ayrılan uygulama süresinin yeterliliğini değerlendiren öğretmenlerin %92,3'ü "zamanın yeterli olduğunu" söylerken, %7,7'si "biraz yeterli" olduğunu belirtmişlerdir (Bkz. Tablo 5).

Tablo 5 ÇEP'i Uygulama Zamanı

ÇEP için ayrılan uygulama zamanı yeterli mi?	
Yeterli	%92,3
Biraz yeterli	%7,7

ÇEP'i uygulama kolaylığı

Öğretmenlerden, kullandıkları ÇEP'i uygulamanın ne derece kolay olduğu sorulduğunda, %53,8'i "çok kolay" olduğunu, %23,1'i "oldukça kolay" olduğunu ve %23,1'i ise "orta derecede kolay" olduğunu belirtmiştir (Bkz. Tablo 6).

Tablo 6 ÇEP'i Uygulama Kolaylığı

ÇEP'i uygulamak kolay mı?	
Çok kolay	%76,9
Biraz kolay	%23,1

Okuma Yazma Öncesi Hazırlık Malzemelerinin Karşılaştırılması

Öğretmenlerden, kullandıkları diğer okuma yazma malzemeleri ile ÇEP'i kıyaslamaları istendiğinde, öğretmenlerin %69,2'si okuma yazma öncesi becerileri ÇEP'in diğer malzemelerden daha iyi öğrettiğini, %30,8'i ise her ikisinin de aynı derecede olduğunu bildirmişlerdir (Bkz. Tablo 7).

Tablo 7 Okuma Yazma Öncesi Hazırlık Malzemelerinin Karşılaştırılması

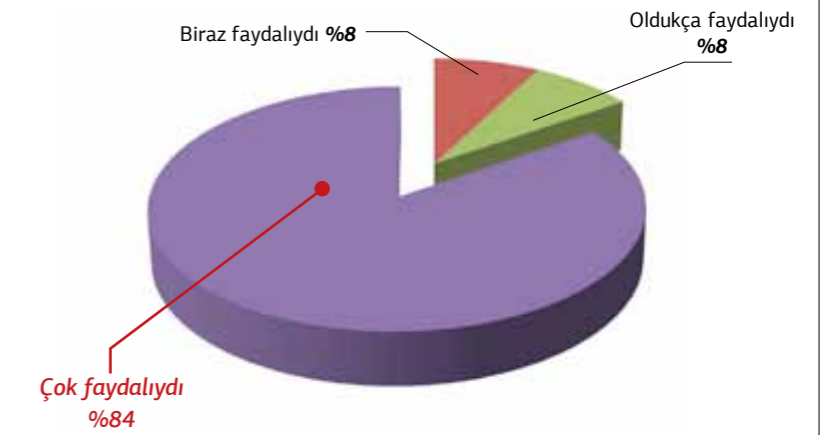
Önceden kullandığınız okuma-yazma öncesi hazırlık malzemeleri mi yoksa ÇEP mi daha iyi öğretiyor?	
ÇEP daha iyi öğretiyor	%69,2
ÇEP ve diğer malzemeler aynı derecede öğretiyor	%30,8

ÇEP'lerin çocukların gelişimi üzerindeki etkisi

Geleceğe İlk Adım öğretmenlerinin ÇEP'lerin çocukların gelişimi üzerindeki etkisini değerlendirmeleri istenmiştir.

Öğretmenlerin %84,6'sı sınıfta ÇEP uygulamalarının çocuğun gelişimini desteklemek açısından "çok faydalı olduğunu", %7,7'si "oldukça faydalı olduğunu" ve %7,7'si de "biraz faydalı olduğunu" belirtmişlerdir. ÇEP uygulamalarının "az" ya da "hiç faydalı olmadığını" söyleyen öğretmen olmamıştır (Bkz. Şekil 24).

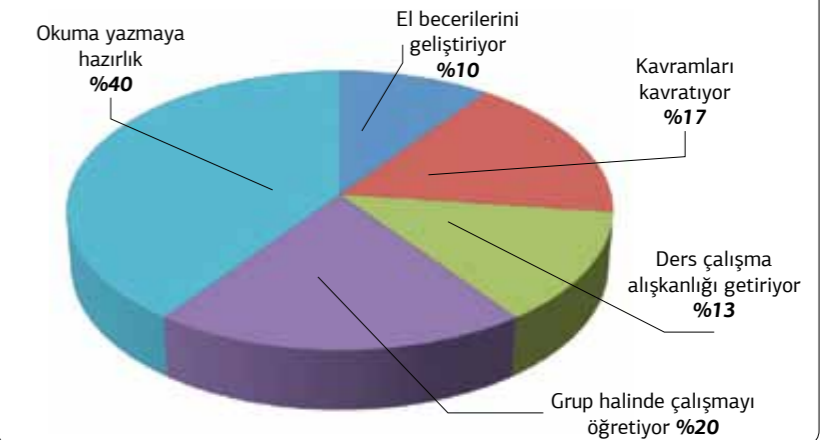
Şekil-24 ÇEP çocukların gelişimini desteklemek açısından faydalı mıydı?

ÇEP'in Çocuğun Gelişimine Yararları

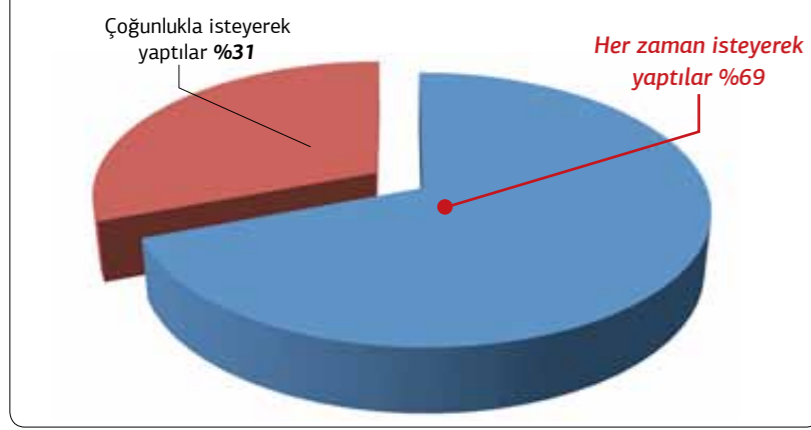
Öğretmenlere ÇEP'lerin hangi açılardan yararlı olduğu sorulduğunda, ÇEP'in pek çok yararından bahsetmişlerdir. Öğretmenlerin bahsettiği yararlar "kavramlar, semboller, sınıflandırma vb. konuları kavratması" (%16,6), "ders çalışma alışkanlığı ve disiplini getirmesi" (%12,5), "grup halinde beraber çalışmayı öğretmesi" (%20,3), "okuma yazmaya hazırlık olması" (%40), "el becerileri ve koordinasyonunu sağlaması"dır (%10) (Bkz. Şekil 25).

Şekil-25 ÇEP'in Çocuğun Gelişimine Yararları

Çocukların ÇEP'e ilişkin tutumları

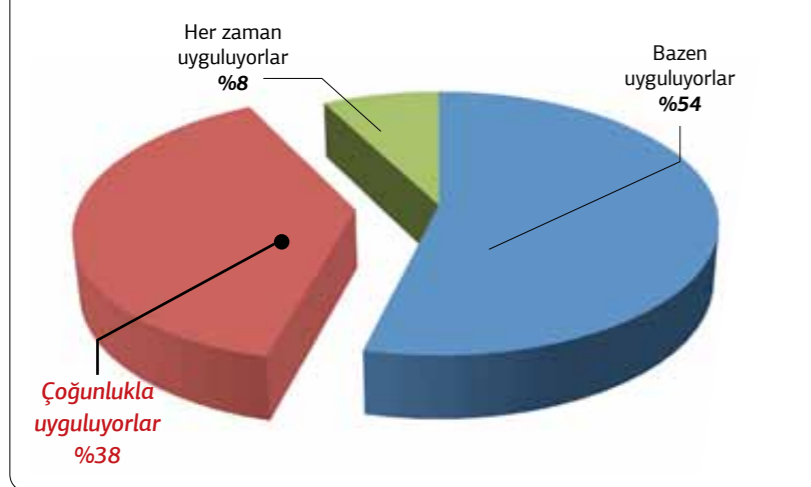
Öğretmenlerin %69,2'si çocukların ÇEP'i "her zaman isteyerek yaptığını", %30,8'i de "çoğunlukla isteyerek yaptığını" belirtmişlerdir. Öğretmenlere ÇEP'leri kendileri uygulamaktan ne derece hoşlandıkları sorulduğunda, öğretmenlerden %76,9'u "her zaman çok hoşlandığını" ve %23,1'i de "çoğunlukla hoşlandığını" ifade etmişlerdir (Bkz. Şekil 26).

Şekil-26 Çocuklar ÇEP'leri isteyerek mi yaptılar?**Anne Destek Programı'na yönelik görüşleri**

Geleceğe İlk Adım öğretmenleri ile yapılan mülakatlarda velilerin katıldığı Anne Destek Programı'nı değerlendirmeleri istenerek çeşitli sorular da sorulmuştur.

Anneler öğrendiklerini kendi hayatlarında uyguluyor mu?

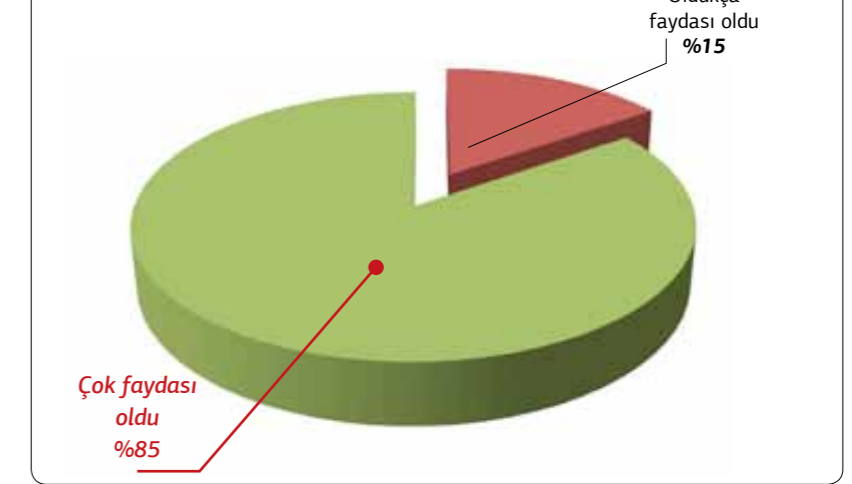
İşlenen konuları yaşamlarına taşıyıp taşımadıkları hakkında anneleri değerlendirmeleri istenmiştir. Öğretmenler kendi gözlemlerine göre, annelerin Anne Destek Programı eğitimlerinde öğrendikleri konuları yaşamlarında uyguladıklarını bildirmişlerdir. Öğretmenlerin %38,5'i velilerin konuları hayatlarında "çoğunlukla uyguladıklarını", %7,7'si "her zaman uyguladıklarını" ve %53,8'i ise "bazen uyguladıklarını" ifade etmişlerdir (Bkz. Şekil 27).

Şekil-27 Anneler öğrendiklerini kendi hayatlarında uyguluyorlar mı?

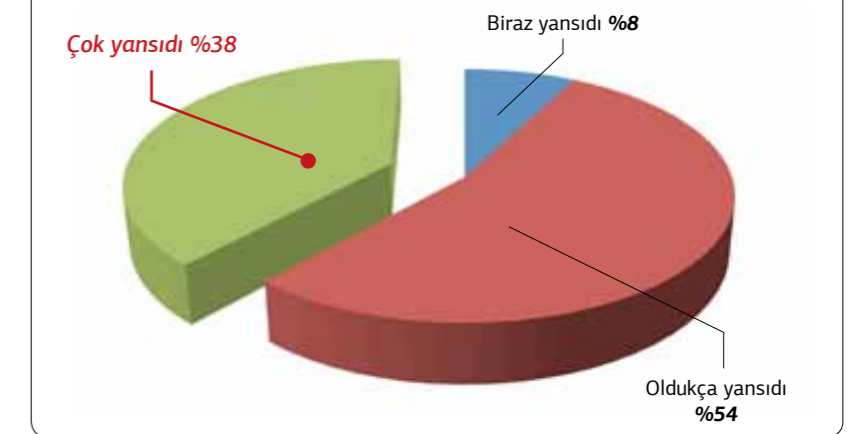
Öğretmenin annelerle sıcak ilişki, diyalog ve samimiyet kurması, onlara vakit ayırması gruba devamlarını ve paylaşılanları daha iyi benimsemelerini sağlamaktadır. Öğretmenin sorulara cevap verebilmesi, bilgili ve deneyimli olması sayesinde anneler öğrendikleri bilgilere daha fazla güvenmektedir.

Toplantıların veliler ile yakınlaşmaya katkısı

Anne Destek Programı toplantılarının velilerle yakınlaşmaya katkısı olup olmadığı sorulduğunda öğretmenlerin %84,6'sı "çok faydası oldu", %15,4'ü ise "oldukça faydası" olduğunu söylemişlerdir (Bkz. Şekil 28).

Şekil-28 Toplantıların veliler ile yakınlaşmaya katkısı oldu mu?**Veli toplantılarının, öğretmenin çocuklar ile kurduğu ilişkiye yansımaları**

Anne Destek Programı toplantılarının sınıfta çocuklar ile ilişkilerine ne derece yansıdığı sorulduğunda öğretmenlerin %38,5'i "çok", %53,8'i "oldukça yansıdığını" söylemiştir (Bkz. Şekil 29).

Şekil-29 Veliler ile yaptığınız toplantılar, sınıfınızdaki çocuklarla ilişkinize yansıdı mı?

Öğretmenler, toplantılar sayesinde çocuklar hakkında bilgi edinip, çocukların ortamını, problemlerini daha iyi anladıklarını, çocukların davranışlarının değişip, problemlerinin düzeldiğini ve kendilerinin toplantı konularından faydalanarak daha ılımlı olduklarını ve daha rahat iletişim kurduklarını belirtmişlerdir.

Araştırmalar, erken çocukluk eğitiminin ancak kaliteli olduğunda uzun süreli ve olumlu etkiye sahip olduğunu göstermektedir. Kalite; iyi eğitilmiş öğretmenler, güvenli bir sınıf ortamı, zenginleştirici eğitim materyalleri ile öğretmenler ve çocuklar arasında etkin bir iletişimle mümkün olabilmektedir.

Sonuç

Geleceğe İlk Adım Projesi, okul öncesi eğitimde kalite unsurlarından bazılarını proje dahilindeki anasınıflarına yerleştirmeyi hedeflemiştir. Proje değerlendirme araştırmasının sonuçları Geleceğe İlk Adım Projesi'nde çocuğun yaşına ve gelişimine uygun **nitelikli bir programın (Çocuk Eğitim Programı (ÇEP) çocukların bilişsel becerileri üstünde etkili olduğunu göstermiştir.** Bilişsel alanda hedeflenen beceriler, sözel ve sayısal becerilerdir. Çocuk Eğitim Programı bu becerilerin gelişimine katkıda bulunmuş ve programa katılan çocukları, katılmamış olduklarında bulunacakları düzeyin ötesine taşımıştır. Okul öncesi sözel ve sayısal becerilere ilişkin bilgiler çocuklar ilkokula başladığında önem kazanır, çünkü çocukların bu becerileri edinme düzeyi okulun ilk yılındaki başarılarını artıracaktır. Gerekli becerileri edinecek okula hazır başlayan çocuklar okul ortamındaki beklentileri daha kolay karşılayacaklardır. **Geleceğe İlk Adım Projesi'nin çocuğun okul öncesi sözel ve sayısal becerileri üzerindeki olumlu etkisi bu çocukların örgüneğitime daha iyi hazırlandıklarını ve daha başarılı olacaklarını göstermektedir.**

Annelerle ilgili bulgular ise Geleceğe İlk Adım Projesi'nde Anne Destek Programı'na katılan **annelerin ebeveynlik becerilerini geliştirmelerinin yanında eğitici etkinliklerle çocuklarını evde desteklediklerini de göstermektedir.** Bu çocukların anneleriyle yakın ilişkiye girdikleri ve bilişsel ve duygusal olarak anneleri tarafından desteklendikleri bir öğrenme ortamı içinde oldukları görülmüştür.

Araştırma sonuçları ayrıca annelerin çocuklarına karşı davranışlarının Program'ın etkisi ile değiştiğini de göstermektedir. Anneler çocukları ile ilişkilerinde olumsuz çocuk yetiştirme yöntemlerini azalttıklarını ve çocuğa karşı daha sakin ve sabırlı olduklarını belirtmektedirler. **Anne Destek Programı'nda eğitim almış olan annelerin çocuklarına bağırma, onları dövme gibi olumsuz çocuk yetiştirme yöntemlerini bir kenara bırakıp, nedenleri açıklama gibi olumlu çocuk yetiştirme yöntemlerini kullanmaya başlamışlardır.** Annelerin çocuk yetiştirme tutumlarında gözlenen bu değişiklikler ev ortamında daha sözel ve daha az cezalandırıcı bir anne-çocuk ilişkisi olduğunun ve anne-çocuk ilişkisinin iyileştiğinin ve yakınlaştığının da göstergesidir.

Bu bulgular Geleceğe İlk Adım Projesi'nin çocuklar için yalnızca zihinsel açıdan uyarıcı bir ortam yaratmakla kalmadığını, aynı zamanda huzurlu, anlayışa dayalı bir anne-çocuk ilişkisini ve daha az cezalandırıcı bir ebeveynliği içeren bir ortam yarattığını da vurgulamaktadır. Araştırmanın bir başka sonucu ise **anasınıflarında yapılan yeni fiziksel düzenlemeyle çocukların yaşayarak öğrenmeleri ve zihinsel, sosyal, duygusal ve fiziksel becerilerini ve yaratıcılıklarını geliştirmeleri için uygun bir ortamın yaratıldığıdır.** Özet olarak, Geleceğe İlk Adım Projesi, anasınıflarının fiziki ortamına sunduğu kapsamlı donanım (eğitici oyuncaklar, mobilyalar, kitaplar ve kırtasiye gibi) ve etkili düzenleme biçimi, çocuğun gelişim ve yaşına uygun nitelikli eğitim materyali, aile katılımını güçlendiren aile eğitim programıyla, öğretmenlerin mesleki gelişimlerini destekleyen eğitim seminerleriyle çocuğun kaliteli bir okul öncesi eğitim hizmeti almasını sağlamıştır.

Ülkemizdeki mevcut Erken Çocukluk Eğitimi'ni düşündüğümüzde Geleceğe İlk Adım Projesi'nin üstlendiği rol çok önemlidir. Bu Proje hem Erken Çocukluk Eğitimi'ne belirli kalite unsurları yerleştirerek sistemin daha etkili olmasını hem de elverişsiz şartlarda yaşayan çocuklara hizmet veren anasınıflarına öncelik vererek bu tür eğitime en fazla ihtiyaç duyan kitleye kaliteli bir eğitim götürülmesini sağlamaktadır. Kaliteli bir okul öncesi eğitimi yalnızca çocuk gelişimi için değil, toplumun kalkınması açısından da büyük önem taşımaktadır.

KAYNAKÇA

- A Science-Based Framework for Early Childhood Policy: Using Evidence to Improve Outcomes in Learning, Behavior, and Health for Vulnerable Children.** (2007). Center on the Developing Child at Harvard University.
- Aydağül, B. (2009). **Türkiye'de Erken Çocukluk Eğitimi: Erişim, Eşitlik, Kalite.** Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınları.
- Bekman, S. (1998). **Eşit Fırsat: Anne Çocuk Eğitim Programı'nın Değerlendirilmesi.** İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınları.
- Bredenkamp, V. S. ve Copple, C. (1997). **Developmentally Appropriate Practice in Early Childhood Programs.** Washington, DC: NAEYC.
- Britto, P. R., & Brooks-Gunn, J. (2001). **Provisions of learning experiences in the home and early childhood school readiness are clearly linked.** *New Directions for Child and Adolescent Development.*
- Bronfenbrenner, U. (1979). **The ecology of human development.** Cambridge: Harvard Üniversitesi Yayını.
- Campbell, F. A., ve Ramey, C. T. (1994). **Effects of early intervention on intellectual and academic achievement: A follow-up study of children from low-income families.** *Child Development, 65,* 684-98.
- Christenson, S. L.; Sheridan, S.M. (2001). **Schools and Families. Creating Essential Connections for Learning.** *The Guilford School Practitioners Series.*
- Clifford, R. M., Harms, T., Cryer, D. (2005). **Early Childhood Environment Rating Scale-Revised Edition.** New York: Teachers College Press.
- Data, K. R., & Children, I. (2009). **School Readiness Matters: Socioeconomic Inequalities in Early Childhood Skills School Readiness Matters: Socioeconomic Inequalities in Early Childhood Skills.** *Public Policy, (2).*
- Early childhood mathematics: Promoting good beginnings.** (2003). [Electronic version]. *Scholastic Early Childhood Today, 17(4),* 15-16.
- Ginsburg, H. P., Klein, A., ve Starkey, P. (1998). **The development of children's mathematical thinking: Connecting research with practice.** In *Handbook of child psychology. Child psychology in practice,* ed. I.E. Sigel and K.A. Renninger, 4, 401-76. New York: John Wiley & Sons.
- Koçak, A. ve Bekman, S. (2009). **Beş Ülkeden Anneler Anlatıyor: Anne Çocuk Eğitim Programı.** İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınları.
- Shonkoff, J. ve Meisels, S. (Eds.). (2000). **Handbook of early childhood intervention (2nd ed.).** New York: Cambridge Üniversitesi Yayını.
- Sucuka-Çorapçı, N., Koçak, A., Şenocak, D., Özdemir, A., Erman, C., Bekman, S. ve diğerleri (2008). **Anne Programı (ADP) Eğitici El Kitabı.** İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınları.
- Şenocak, D., Kaplan, D. ve Bekman, S. (2009). **Çocuk Eğitim Programı.** İstanbul: Anne Çocuk Eğitim Vakfı Yayınları. T.C. MEB. Okulöncesi Eğitim Programı (36-72 aylık çocuklar için) (2006).
- Tovim, K. K. (1996). **The Turkish Adaptation of Early Childhood Environment Rating Scale (ECERS).** *Boğaziçi Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, İstanbul: Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi,* 119 s.
- Vonta, T. (2000). **Quality Indicators in Preschool Education.** *Ways Toward Quality in Education-International Conference Proceedings, Slovenia.*

GELECEĞE ilk ADIM

Büyükdere Cad. Stad Han No:85 Kat:2 34387 Mecidiyeköy - İstanbul
Tel: (0212) 213 42 20 Fax: (0212) 213 36 60

acev@acev.org - www.acev.org
www.ilkadimprojesi.org